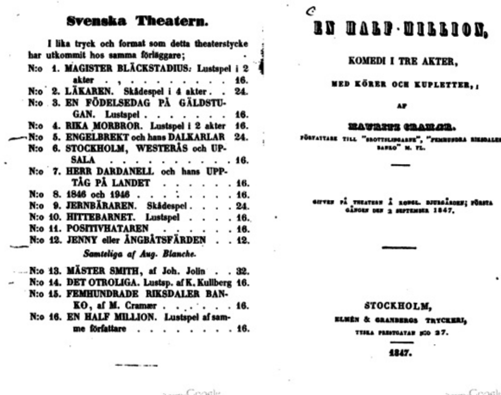

Svenska Theatern.

I lika tryck och format som detta theaterstycke har utkommit hos samma förläggare;

N:o 1.	MAGISTER BLÄCKSTADIUS. Lustspel i 2 akter	16.
N:o 2.	LÄKAREN. Skådespel i 4 akter	24.
N:o 3.	EN FÖDELSEDAG PÅ GÄLDSTUGAN. Lustspel	16.
N:o 4.	RIKA MORBROR. Lustspel i 2 akter	16.
N:o 5.	ENGELBREKT och hans DALKARLAR	24.
N:o 6.	STOCKHOLM, WESTERÅS och UPSALA	16.
N:o 7.	HERR DARDANELL och hans UPPTÅG PÅ LANDET	16.
N:o 8.	1846 och 1946	16.
N:o 9.	JERNBÄRAREN. Skådespel	24.
N:o 10.	HITTEBARNET. Lustspel	16.
N:o 11.	POSITIVHATAREN	16.
N:o 12.	JENNY eller ÅNGBÅTSFÄRDEN	12.

Samteliga af Aug. Blanche.

N:o 13.	MÄSTER SMITH, af Joh. Jolin	32.
N:o 14.	DET OTROLIGA. Lustsp. af K. Kullberg	16.
N:o 15.	FEMHUNDRADE RIKSDALER BANKO, af M. Cramær	16.
N:o 16.	EN HALF MILLION. Lustspel af samme författare	16.

EN HALF MILLION,

KOMEDI I TRE AKTER,

MED KÖRER OCH KUPLETTER,

AF

STOCKHOLM,

1847.

EN HALF MILLION,

KOMEDI I TRE AKTER,

MED KÖRER OCH KUPLETTER,

AF

MAURITZ CRAMÆR

FÖRFATTARE TILL "BROTTSLINGARNE". "FEMHUNDRA RIKSDALER BANCO" M. FL.

GIFVEN PÅ THEATERN Å KONGL. DJURGÅRDEN; FÖSTA GÅNGEN DEN 2 SEPTEMBER 1847.

STOCKHOLM,
ELMÈN OCH GRANBERGS TRYCKERI
TYSKA PRESTGATAN N:O 27.

1847.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna komedi har digitaliserats från Bayerska Statsbiblioteket i september 2008 av Google Books och anpassats för Projekt Runeberg i augusti 2014 av Ralph E.

c

M tt&O-BIIlilitQB,

KOMEDI I TRE AKTER,

med körer och kupletter,j af

författare till "brottslingarne", 'Vemhuhdra riksdaler.

ban&o" M. FL.

gifven pa theatern a kongl. djurgården; första. gängen den 2 september 1847.

STOCKHOLM,

elmén & granbergs tryckbar TYSEA PRESTGATAN nSO 2 7.

1847.PERSONERNA:

Kammarrådinnan Tvillingcrantz.

Fröken Amelie, hennes Sällskapsdame.

Filip Mengeldorff, Artist.

Fru Knasterlund, ägarinna af ett Lånbibliothek.

Vendela.

Doktor Kinaroth, Brunnsläkare på Mosebacke.

Da Capo.

Christian Galjon, Styrman.

Brassbom, Matroser.

Topplänt,

Flegman, Fru Knasterlunds Bokhållare.

Lovisa, hennes Piga.

Sjömän, Gesäller, Röster från gatan. Folk.

Händelsen föregår i Stockholm. Första Akten på Mosebacke, Andra och Tredje på olika ställen i staden.

*

FÖRSTA AKTEN.

Theatern föreställer nedra altanen på Mosebacke. I fonden ser man den del af staden, Ladugårdslandet, Skeppsholmen och Strömmen, som derifrån är synlig. På den sednare flera skepp, jemte andra större och mindre farkoster. På theaterns högra sida observeras ett plank, vid hvilket man ser en stege upprest; på venstra sidan träd och buskar. Vid ridåns uppgång befinna sig 6 à 8 sjömän på Scenen, dels stående vid altanen i fonden, dels sittande framför ett bord, fyldt med glas och buteljer. De äro alla sysselsatta med dryckjom, under det de afsjunga nedanstående Chör.

Under sången promenera Fru Knasterlund och Vendela arm i arm öfver Scenen; vid deras åsyn gör Da Capo, hvilken befinner sig i Sjömännens sällskap, åtskilliga komiska inviter och slängkyssar åt Fru Knasterlund, hvilken ock med ett vänligt leende tyckes besvara dem. Straxt efter de båda damerna kommer Flegman, bärande deras kappor och ett paraply. Fru Knasterlund gör tecken åt honom att vänta dem här, hvarefter de båda försvinna bakom kulissen. Flegman sättet sig på en trädgårdsstol vid buskarna och somnar. — Det är morgon. — Solen gar upp öfver den tafla, som visar sig i fonden.

FÖRSTA SCENEN.

brassbom. topplånt. flera sjömän. da capo. flegman.

Chör af Sjömännen.

(Melodi: Ur Trollflöjten.)

Ren morgonsolen blossar, Och vi, Neptuni gossar, Välkommen helsa dig! Du träder upp i lågor, Ur hafvets blåa

vågor, Som är vår lefnadsstig!

Nu är det slut på natten, Fort ut på Strömmens vatten! Fort, alla man ombord! Vi glömma bort att somna, När vi ä' återkomna Till * Sveriges gamla jord!

En skål för dess mandater, Vi tömma ska kamrater, Förrän vi stryka flagg... För hela perspektivet... (visande ut öfver

hela fonden)

Och för sjömannalifvet...

Da Capo (infaller lakoniskt i samma tonart) Och fem och tjugo dagg!

Sjömännen (skrattande). Ha, ha, ha! Nå väl Da Capo! (sjungande) Gutår för briggens dagg! (De tömma sina glas.)

Brassbom. Se så der ja, gubbar! Nu är det slut med muntrationen. Nu ha vi i tillbörlig ordning firat hemkomstölet, som man säger. Efter nära 18 månaders bortovaro från'hembygden, smakar en extra förplägning knäfveln så läcker.

Toppläntt. Ja men gör han så, Brassbom; men vet du, ännu kunde vi väl fresta på en liten däckslast — eller hvad tycker du?3

Brassbom. Nej, så fan besitta, vi ska stufva in en droppa mer, säger jag. Vi ha rucklat här på Mosebacke hela natten, och ej varit till kojs på två hela dygn; ... nu är det tid att gå ombord, om vi ska kunna uträtta något vid lossningen, som redan i dag lär begynna.

En Matros. Ska vi redan börja lossa i dag, tror du? — och vi kastade ankar först i går afton?

Brassbom. Nå, än sen? Det är bara «vistar sion», som fattas.

Toppläntt (slår näfven i bordet). Inte ett knop går jag förr'n styrman kommer.

Brassbom. Det har du rätt i... hvad knäf-veln tog styrman vägen?

£n annan Matros. Här ha vi honom!

ANDRA SCENEN.

de förre. galjon.

Galjon (inkommer skrattande). Jo, så ha ni gossar, ha, ha, ha!

Toppläntt. Hvad kommer åt styrman?

Brassbom. Hvad sjutton plåtar skrattar Styr-pnan åt?

Galjon. Ha, ha, ha! — det var då rasande så lustigt, vet ni.

Brassbom. Hvilket var lustigt?

Galjon. Jo, ser ni, ha, ha, ha! Jag var uppe i skänkrummet... deruppe, ni vet, på värdshuset, för att höra, om någon kunde ge mig förslag * på ett rum till min vän Da Capo... jag lofvade skaffa honom ett sådant tills i dag på morgonqvis-ten; men, som ingen kunde hjelpa mig tillrätta dermed, förrän Dagbladet hade kommit, då de had' mig komma upp igen, så begynte jag åter lovera utför, och då vet ni...Ha, ha, ha!

Toppläntt. Nå... och då ?6

Galjon. Jo, då fick jag se, ungefar pS 6 famnars afstånd, tvenne fan så vältacklade skutor kryssa ner till... till... brunnskabysen der nere... förmodligen för att pumpa i sig en pyts helsogifvande vatten.

Brassbom. Med skyldig respekt, styrmani... men nu är styrman drucken!

Galjon (vred). Hvad säger du pojke!...Du understår dig att...

Brassbom. Tvenne «Skutor», säger ni, skulle pumpa i sig vatten?...

Galjon. Dumhufvudl... Förstår du inte, att jag mente tvenne fruntimmer!

Brassbom. Nå, men hvad knäfveln var då det att skratta åt?

Galjon. Ha, ha, ha! — det roligaste kommer nu, ser ni. — Just som jag fick sigte på dem, for en besynnerlig känsla genom hela min kropp... jag börjadse verkligen smått darra på manchetterna; blodet rusade upp till tinningarne, och hjertat började hoppa i bröstet som glatta satan, ha, ha, ha!

Alla Sjömännen. Ha, ha, ha! Ha, ha, ha!

Toppläntt. Förmodligen samma fruntimmer, som nyss gick här förbi, och som troligen gjort Da Capo också galen i hufvudet... se bara, hur han kilar af ner till brunnssalongen ... alla seglena sätter han till...ni ska få se, att han börjar jaga era skutor, styrman! Ha, ha, ha!

Sjömännen (skrattande). Ha, ha, ha!

Galjon. Da Capo också?...Nå, då har frie-ri-paroxysmen åter anfäktat honom.

Brassbom. Nå, men hur såg de ut? ♦

Galjon. Det vet jag inte, kära du; jag fick bara se dem akterifrån. Förbannadt bra byggda tycktes de vara, och tacklingen var präktig. Ha, ha, ha! är det inte lustigt, tycker ni, att jag, en gammal sjöbuss, som dertill i femton års tid suckat under de Marockanska sjöröfvarnes bojor, ännu kän-7

ner huru hjertat dansar engelska i bröstet, vid å-syn af ett par fruntimmer! Ha, ha,ha! hva* befalls?

Brassbom. Hör på, styrman; ni måste berätta oss, huru ni kom i klorna på sjöröfvarna.

Galjon. Det skall jag, Brassbom du. Fem-tom års slafveri; vet ni, hvad det vill säga, gossar? Ha, man kunde kalla dem femton sekler, ty så långa voro åren.

Toppläntt. Nå, låt höra historien, styrman!

Galjon. Jag hade just varit gift med Beata min i fyra år; men vi voro utan barn. — Den dummaste kurs jag hade styrt i all min dar, var då jag löpte in och kastade ankar i den äktenskapliga hamnen.

Brassbom. Hur då, styrman? 1

Galjon. Min lycka var det, ser ni gubbar, att sjön var den verld, till hvilken jag kunde fly undan stormarne på landbacken;... att vi ibland * gjorde en långtur till Ostindien; ty eljest, vet ni, hade jag mången gång blifvit väderdrifven, så långt pepparen växer.

Brassbom. Nordlig vind med hagelskurar jemt och ständigt, förstår jag.

Galjon. Jo, det kan du lita på. För eh by på öppna hafvet står jag bocken, det vet ni; men under Beatas orkaner måtte sjelfva fan stå vid styret.

Toppläntt. Hur gick det med sjöröfvarne, styrman? '

Galjon. Ja, det var sannt 1829 om hösten kommo vi ifrån Ostindien, när vi en mörk Oktobernatt öfverraskades af en rasande storm under Franska kusten, just vid inloppet till Kanalen. På en gång höra vi tvenne nödskott oss helt nära. De skyhöga vattenbergen hotade hvarje ögonblick att begrafva oss emellan sina afgrunder. Likväl satte vi sluparna ut och försökte närma oss stället, hvarifrån signalen ropade på hjelp. Huru det gick till, vet jag knappast sjelf; men allt hvad vi lyckades8

rädda, var ett spädt barn, fastbundet flytande pS en planka. Vi sågo väl här och der några hufvuden på vågornas spetsar; men de olycklige försvunno snart under nattens fasor.

Flera Sjömän. Ett barn, säger styrman!

Galjon. Ja, en liten rasande täck flickunge, omkring 2 år gammal. Det var afundsvärdt, vet ni, att få rädda den

lilla varelsen, och detta barm-hertighetsverk var förunnadt åt mig. Jag tog hem flickstackarn med mig till Beata min, hvilken också lofvade att fostra upp henne som eget barn. Fyra veckor efter hemkomsten gingo vi ut igen, ämnade till Levanten, men se då hade turen kommit till oss, gubbar! (tar sig en huss tobak).

Bbassbom. Berätta, berätta styrman!

Galjon. Vi hade hunnit Medelhafvet påföljande Februari, när vi förliste nära ön Minorca. — Jag och två af kamraterna blefvo uppfångade af en skurk till sjöröfvare och genast nedkastade i en e-ländig håla i rummet. Kamraterna stodo inte ut persen; de dogo i fångenskapen; men jag, ser ni, jag fick i femton år slita en hund, det kan ni lita på.

Toppläntt. Och fick kanske aldrig höra något af hembygden?

Galjon. Inte ett «fnyk» min gosse du. Ändtligen i fjol höstas var det slut på pinan. Jag fick ett gynnande tillfälle till flykt; jag rymde från A-frikanska kusten, der jag så länge svurit ve och förbannelse öfver bödlarna, kom till Marseille, men utblottad på allt, och nära döende af hunger.

Baassbom. Och då råkade ni Da Capo?

Galjon. Alldeles. Jag såg en dag en förfärlig folksamling midt på gatan. — Man ropade da capo och applåderade som man varit ursinnig åt en vis-makare, hvilken muntrade allmänheten med sina stumpar. — Det var verkligen vår vän Da Capo. — Jag närmade mig honom; vi blefvo förtroliga; han delade med mig sina inkomster, hvilka slutligen sat-9

te mig i stånd att söka mig hyra. Lyckan gynnade mig; styrmannen på briggen Charlotta dog i hjernfeber; jag erhöll platsen; och nu, efter öfver femton års frånvaro, befinner jag mig åter i mitt fädernesland.

Brassbom. Och det första styrman gör, är att uppsöka Fru Galjon förmodligen?

Galjon. Just så är min afsigt. Men vet ni gubbar, jag fruktar verkligen för det ögonblicket. — Femton år måste väl ha späkt Beata min; men måhända återfinner jag henne i yttersta fattigdom; kanske ock, hvem vet, har hon redan ankfat i den hamn, derifrån ingen återvänder. Sak samma torde det vara med flickungen, och det bedröfvar mig aldramest.

Toppläntt. Ha, ha, ha, styrmani Jag tror ni hade mera kurage i slafveriet, än ni har ansigte mot ansigte med Fru Beata?

Galjon (ond). Hvem vågar påstå att jag tappat kuraget, hva' falls?/

Brassbom. Rätt så ja, styrmani nu tycker jag om er. Ännu ha vi en droppa romm qvar i kuttingen — en skål för Fru Galjon, gossar 1 — Måtte styrman snart få återse henne — ståtlig som en tredäckare, och treflig som en frisk kultje på hemgående 1 Hurrah för Christian och Beata, hurrah!

Alla (under det de tömma glasen). Hurrah för Christian och Beata ja! Hurrah!

Galjon. Jag tackar er, både på mina och Beatas vägnar, kamrater! Det är ett nöje att vara er styrman!...Men nu måste vi bryta upp; Charlotta väntar oss. Se bara, huru präktig hon ligger och solar sig dernere på den spegelklara strömmen. (visande utöfver fonden) Ha, ha, ha! fan anfäkta sitter icke Tullvaktmästaren på spelet och drar timmerstockar.

Sjömännen. Ja, se bara! Ha ha ha!10

Brassbom. Hör på styrman — hvilka ä* de odrägligaste fysionomier om bord på en skuta?

Galjon. Till lands, menar du? — jo då är det just maken till broken! men till sjöss är det passagerarne. Död och pina! »så snart jag hör deras nödrop, blir jag galen i hufvudet. —

(Melodi: « Caron i luren tutàm).

När man i skutan sluter Landkrabbor in som gisslan Under det nordan skjuter Upp sin hvirfveldans: Då blir det

andra ruter — Jemmer och tandagnisslan Gällt genom stormen tjuter Från kabyss och skans. Slängpolska dansar galeasen Sjelf spelar Eolus basen,

Men från kajutan Skalla kring skutan Döfva qvartetter, Med små falsetter, Och musikanterna de ligga pjes vid pjes Som mejadt gräs:,: Till dödens krans.

Hafvet gör alla lika, Vet ej af ståndsprinciper; Rangsjukan måste vika Vid orkanens ljud. — Fattiga liksom rika Sjögången alla griper, Alla blott kunna skrika: «Hjelp mig, Herre Gudlcc Sjelfva den stolta patronen Blir nu lielt ödmjuk i tonen Och patronessan Med styfva hjessan,lf

Är, på sin planka, From som en anka;

Och unga fröken ligger som ett mejadt ax, Så mjuk som vax :,: I svepningsskrud.

Jo, så går det till på hafvet. — Men der borta ser jag Da Capo, och det påminner mig mitt löfte att skaffa honom rum. Gå ni om bord gossar, och skicka konstapeln i land med slupen vid åtta glas, så kommer jag efter.

Toppläntt. Hör på, styrman! hvad är det för ett hemlighetsfullt patronkök han alltid bär på sig, den der Da Capo?

Galjon. Ja, du må väl kalla det hemlighetsfullt; ty inte en gång jag — hans bästa vän, — får veta hvad det innehåller. — Jag tror knappt han vet det sjelf; alltsedan jag lärde känna honom, har det oupphörligt hängt på kroppen; — men det är hans hemlighet, och angår inte oss. Farväl så länge; gör nu hvad jag sagt er. (går).

TREDJE SCENEN.

de förra utom galjon.

Da Capo. Det var en prydlig qvinna.... ännu i denna dag måste jag förklara henne min kärlek... ingen tid är att förlora. — Hon skall sedan hjelpa mig att få återse henne... hjelpa mig att uttyda denna oförgätliga dröm — denna dröm, som hvarje natt återkommer... ja, i denna stund tycker jag mig drömma — tycker mig se denna gyllene inskrift på himmelens azurblå: «du skall återse henne!«... ja, så står der verkligen... «d u skall återse hennelcc — se det är min dröml —

Toppläntt. Jo, se nu är han i sitt rätta farvatten! —

Brassbom. Han har säkert friat till någon; — så snart fånigheten anfäktar honom, gör han ge-12

nast sin kärleksförklaring för den första qvinna han råkar.

Toppläntt (till Da Capo). Hör på herr vis-makarel hvarifrån har ni fått det besynnerliga namnet Da Capo? —

Da Capo. (med stirrande Hick). Da Capo, säger ni... Da Capo?... Da Capo ljöd det i mina ö-ron öfverallt, der jag i många år till fots tågat fram och sjungit mina visor. Da Capo skrek man om morgonen, Da Capo om middag, Da Capo om qvällen. I Holland, i Tyskland, i Belgien, i Frankrike — ja på hela kontinenten hörde jag blott Da Capo. Slutligen kallade man mig endast Da Capo; och nu, — nu måste jag väl heta Da Capo —Phi-lippus Da Dapo ... Men säg mig, har ni sett henne?

Toppläntt. Hvilken henne? Ni har så ofta frågat efter henne, att det vore roligt få veta, meningen med henne.

Brassjbom. Hör på Da Capol JJrunnsgästeraa börja redan samlas der borta; vi måste gå ombord; men dessförinnan sjunger ni väl en visa för oss, eller hur?

Da Capo, Brunnsgästerna, sa ni I... ja, brunnsgästerna, ja!... Här är ju en helsobrunn... en helsobrunn liksom förr... (ser sig omkring) Men bra förändradt har Mosebacke blifvit mot fordom. — Fordom ja! (skrattar fånigt.) Ha, ha. ha! Det var längesedan det. — Nå väl, ni ska få höra en visa om brunnskuren!

(Melodi: «Hjertat mig klämmeth)

Alla som lider, Måste omsider,

Lära sig dricka brunn, brunn, brunnj Ty, så är moden, Det rensar bloden,

Och gör den klar^och tunn, tunn, tunn!43

Ty en brunnskur, den kan allt kurera, Hvarje mjeltsjukt hjerta ömt charmera; Lära menniskan att konversera: Klingeli plingeli klingeli plang.

Om ni är mager, Och har podager, Res till "en brunn, och drick, drick, drickl Och om ni tycker, Fetman er trycker, Pusta, men blott ej sprick, sprick, sprick! , Under brunns-sejouren håll dieten; Drick Marienbader i förtreten, Tills ni reser in i evigheten: Klingeli, plingeli, klingeli plang!

Om ni, som flera, Vill spekulera,

På ett parti förstås, ståss, ståss! Lyckan J kunnen, Vinna vid brunnen — Flickor der finn's i gross, gross, gross! Svälj ert vatten blott i små portioner, Kurtisera fader och matroner, Fängsla döttrarna med Ömma toner: Klingeli, plingeli, klingeli plang l

Brassbom. Tack ska ni ha, Da Capo, det var en liten treflig stump. Men hör på nu, har ni fullt med visor i det der patronköket? —

Toppläntt. Riktigt anmärkt, Brassbom. Han måste visa oss de der hemligheterna.

Da Capo (hvilken har en resväska hängande öfver venstra aæelnj. Nej aldrig, mina vänner. Denna portfölj får inte öppnas förrän jag återsett henne!

Brassbom. Men om ni aldrig får återse henne?

Da Capo. Jo, min vän, jag drömde det redan för tre år sedan.

2Topplänt. Se så der ja, prata ingen persilja nu längre, utan låt oss få titta på grannlåten.

Flera Sjömän (närmande sig Da Capo). Ja, det är sannt I — .Vi måste se åt hvad han har i patronköket. (De omringa Da Capo.)

Da Capo (i ångest). Ar det tacken för det jag sjungit för er!.... Hjelp!.... viljen J våldföra er på dèt, som jag bevarat heligare än mitt lif.... hjelp!

Sjömännen. Krångla inte! — Hit med skräpet! — (Kammarrådinnan och Fröken samt Afen-geldorff, bärande en portfölj, närma sig.)

FJERDE SCENEN.

de förre kammarrådjtfnan. fröken.

mengeldorff*

MenGELDORFF (till Sjömännen, i det han skyn-dar fram alt bistå Da Capo). Eländige öfversittare! Blygens att emot en enda man, som mig tyckes, redan försvagad af ålderdomen, begagna så många kraftfulla armar! Hvad har denne man gjort er? —

Brassbom- Åhå, ursäkta herre!.... det var inte så illa ment.... Gossarna voro litet nyfikna .... vi ville bara se åt, hvad kamraten hade för roligheter i den der väskan han bär på ryggen.

Topplänt. Han är i alla fall en fåne, om herrn vill veta, som ibland är klok nog, men ibland splitter galen. Också kommer han väl inte att gå lös så länge.

Mengeldorff (med dundrande röst). Tyst!... så mycken mera grannlagenhet borde ni visa honom. — Känner ni något, som kallas för Stockholmspolisen?

Brassbom. Ja vars, herre; den är minsan allt vida spord; men inte önska vi göra bekant-1Ö

skap med den. Kom, låt oss gi om bord, gæsar. (Sjömännen aflägsna sig).

FEMTE SCENEN* de förre, utom sjömännen.

Da Capo. (fattande Mengeldorffs hand). Hederlige, förträfflige, unge mani Mottag min eviga erkänsla! Ni har

räddat allt det dyrbaraste jag för närvarande äger .... Ni har äfven räddat det åt henne. — I 16 år har denna portfölj varit tillsluten för alla profana blickar, och får inte öppnas förr än mina ögon återsett henne. — Säg mig, hur skall jag kunna tacka er? —

Mengeldoäff. Behöfs inte, min herre! jag är glad, att jag, med något så obetydligt, kunnat tjena er.

Da Capo. Men säg mig då hvilket namn det heliga dopet gifvit er, på det jag må kunna bevara det i djupet af mitt hjerta.

Mekgeldorff. Det namn jag fått i dopet — det är Filip, min herre!

Da Capo. Filip?....Filip!....det var besynnerligt .... också jag heter Filip.... Philippus Da Capol men himmelens Gud! der återkommo de! Farväl, min unge vän, farväl! — (Tvenne Sjömän inkomma, för att afhämta kuttingen 'och glasen, hvilka de qvarlemnat. Da Capo retirerar hastigt öfver planket, med tillhjelp af den der bredvid placerade stegen). ♦

SJETTE SCENEN. * de förre, utom da capo.

Kammarrådinnaiv. (räckande handen åt Menn geldorff). Bra gjordt, herr Mengeldorff; tillåt ock-16

så mig få tacka er! — I egenskap af riddare åt oss, blef ni en räddare åt den stackars mannen. »— Vet ni hvad, min herre, han intresserade mig.

Mengeldorff. Huru? äfven er, fru Kammar-rådinna? — Nå väl, jag kan då öppet tillstå, att denne man gjorde på mig ett besynnerligt intryck.

. Fröken. Ett besynnerligt intryck, säger ni. — Er fantasi har således redan gjort händelsen till ett romantiskt äfventyr.

Kammarrådinnan. Amelie har rätt; herr Men-geldorff är kär, och när man är kär, är man poetisk. —

Fröken. I dylika omständigheter är fantasien mycket tillgänglig för de besynnerliga intrycken.

Mesgeldorff. Om förlåtelse, mina damer.... ni ären nu på ert vis lika grymma mot mig, som matroserna nyss voro mot min skyddsling. s r fno k en. Det vore otacksamt, min herre, då de råa sjömännen redan lagt händerna på mannen.

Kammarrådinnan. Och visade oss en handgriplig verklighet.

Mengbldorff. Alltid samma grace i konsten att läka som att såra. Men, tillåt oss nu mina damer uppsöka en tjenlig plats för den vue ni önska få altecknad.

Kammarr&dinnan. Inte förr, min herre, än ni underrättat oss huru långt ni avancerat med ert hjertas angelägenheter.

Mengeldorff. Ert deltagande, nådig fru, gör mig till er tacksammaste tjenare.... Tyvärr, står jag ännu på samma punkt. En instinktmessig frtfk-tan afhåller mig från att angripa den obaribherti-ga modren!

Fröken. Den obarmhertiga, säger ni? På hvad fot står ni då till henne?

Mengeldorff. På hvilken fot? jo, på den mest bakvända fot en friare till dottern någonsin stått till modren.17

Kammarrådinnan. Förklara er, m|o herre,

jag brinner af nyfikenhet. —

Mengeldorff. (bedjande). Först ett löfte, mina damer, begabben mig inte.

Kammarrådinnan. Nå, men hvarföre skulle vi då begabba er? —

Mengeldorff. Derföre att jag varit tvungen göra fru Knasterlund min formliga cour.

Kammarrådinnan och Fröken. Modren?! Ha-haha!1

Mengeldorff. Ert åtlöje, mitt herrskap, är ett rättvist straff för min öppentøjertighet!

Kammarrådinnan. Förlåt oss, bäste hr Mengeldorff! och afbryt inte er berättelse.... Säg oss, för himlens skull, motivet till detta förtviflade steg.

Mengeldorff. Nå väl, så veten då, mina damer: Fru Knasterlund lider af en förfärlig sjuka, visserligen ganska vanlig hos fruntimmer, synnerligast vid hennes ålder; — men som lik vist hela Medicinska fakulteten troligen i denna stund skulle förklara obotlig. —

Kammarrådinnan och Fröken. Hvad kan väl detta vara för en sjuka? — Mengeldorff. Giftassjukan! Kammarrådinnan. Ah, represatier, min herre! Och denna sjukdom anser ni obotlig? —

Mengeldorff. Jag skulle tro det, hvad fru Knasterlund beträffar!

« Fröken. Men har hon inte varit gift mer än en gång förut?

Mengeldorff. Ické mindre än tre, min fröken; men ännu i denna stund, har hon ingen lifligare önskan, än att, för fjerde gången, få böja ksä inför Hymens altare. —

Kammarrådinnan. Då är hon åtrfrinstone gift-vuxen! —

Mengeldorff. Lika fåfäng som rå och oefterrättlig till lynnet, bevakar hon den arma dot-«

tern med sina drakögon, på clet intet förtroligare närmande må i Vendelas bröst föda en känsla, som möjligen skulle gå den obevekligas egna planer i förväg.... Derföre såg jag mig tvungen....

Kammàhrådinnan 0infallande). Att kurtise-Ta modren, för att få tillträde till dottren. —

Mengeldorff. Ni har gissat rätt, nådig fru. Men om ni kände denna mor och denna dotter, skulle ni förvåna er öfver en af naturens obegripligaste nycker, som danat denne' märkbra kontrast tvenne själar emellan, hvilka likväl genom blodets band borde vara så nära förenade.

Kammakrådinnan. Jag förstår, min herre, er Vendela är lika god som vacker!

Mengeldorff. Ack ja, min fru! Huru är det väl möjligt att denna Engel, med sitt milda, fördragsamma lynne, sitt ljusa och upphöjda förstånd, sitt ädla, förträffliga hjerta, kan vara dotter af en mor — så främmande för alla de älskvärda dygder, hvilka liksom enkom synas tillkomna, för att pryda den svagare delen af menniskoslägtet.

Kammarråditvnan. Nu öfverdrifver ni, min herre; kärleken till dottren gör er orättvis mot modren.

Fköken.' Hon skulle ju således vara en riktig Xantippa.

Mengeldorff. Alldeles, min fröken. En värdig pendant till sali' fru Sokrates — fruktansvärd i åminnelse! — Huru hennes första man fann sig i* sitt öde, känner jag ej; men från den andra blef hon lagligt skiljd, och den tredje pinade hon, tills döden upplöste den äktenskapliga dramen. — (hastigt upprörd.) Men himmel; ser jag rätt....är det inte Vendela, som der närmar sig!.... Ah, nu påminner jag mig, att de dricka brunn här på Mosebacke. — Förmodligen har modren.....

Kammabrådinnan (till Fröken). Låtom oss dra oss tillbaka, för att ej störa téte-å-téton.»

SJUNDE SCENEN.

de förra* vendela.

Vendela. Ack* gdB morgon, min goda Filip! — hvilken lycka, att jag råkade dig!

Mengeldorff, Och hvilken sällhet för mig, älskade Vendela, att en gång få fora din hand tUl mina läppar, utan vittne af din obevekliga moder!

Vendela. Du må väl kalla henne obeveklig, bästa Filip; med hvarje dag blir hon odrägligare; modershjertat tyckes vara förtorkadt i hennes bröst; mig behandlar hon, mera som en föraktad dome-stik, än som ett älskadt barn!

•Mengeldorff. Arma, älskade flicka! Du kan med skäl påstå dig vara utan#både fader och moder.

Vendela. Ack ja, Filip! Utan dig har jag ingen att anförtro mina bekymmer; men...om du öfverger mig....

Mengeldorff. Frukta ej!....Min kärlek till dig är lika stark som din moders hat. Blott du sjelf är ståndaktig, min Vendela, huru skulle jag då kunna öfverge dig. — Det är inte trädet, som faller ifrån blomman, utan blomman från trädet.... Förstår du mig?

Vendela. Ack ja, min Filip.... Misstro mig

inte!

Mengeldorff. Nå väl!.... då skall vårt tålamod besegra tiden. ..och vår kärlek alla de hinder, som frånstänga oss lyckan! (Fru Knasterlund Sommer häftigt inrusande och träder emellan de äl-shande).

ÅTTONDE SCENEN.

de förra. fru knasterlund.

Vendela (förskräckt). Ack min Gud! —so

Fru Knasterlund (med qväfd harm). Mjuka tjenarinna!.... ett rendez-vouz, ser jag. Det yar således derföre, otacksamma flicka, som du smög dig ifrån mig under min kontersation med Doktor Kinaroth! hva' sa'?

Mengeldorff. Om förlåtelse, min fru!

Fru Knasterlund. Tig skrymtare!.... det är er lismande tunga, som förledt henne till en sådan exempellös afväg.....Hvarmed vill ni försvara er?

Mengeldorff. Dermed att jag älskar henne, min fru, älskar henne innerligt, uppriktigt, det för- • säkrar jag er!

Fru Knasterlund. Hvad betyda edra försäkringar!.... har ni inte äfven försäkrat mig något dylikt? hvad hade nf väl för afsigter på mig? hva' sa'?

Mengeldorff. Att få er till Svärmoder, goda fru! —

Fru Knasterlund. Aldrig herre____Och ni

mamsell, huru understår ni er, som ännu inte är torr bakom öronen, att stämma möten med en karl, och på sådant sätt omfamna honom, midt under mina ögon, —

Vendela. Mamma, jag besvär er, var inte längre så hård mot ert enda barn!.... Jag älskar Filip MengeldorfT, han älskar mig tillbaka.... lägg våra händer tillsammans, och vi ska alltid välsigna er!

Fru Knasterlund. Tyst med dina fraser flicka!....Jag förbjuder dig, hör du, att någonsin mer sammanträda med denna karl.

Vendela. Det kan inte mamma förbjuda mig. —

Fru Knasterlund. Kan jag inte? kan jag inte förskjuta dig ur min åsyn, hvartill jag har goda skäl? — liva* sa'? Kan jag inte jaga dig ur huset som en tiggerska?.... Hvarför har jag födt och21

klädt dig ? För att du skulle visa mig olydnad och otacksamhet kanske! hva' sa'?

Vendela. O mamma! ni har för mig aldrig hyst några moderliga känslor.

Mengeldorff. Jag förenar mina böner med hennes, min frti; gif mig Vendela till hustru!

Fru Knasterlund. Hustru? är ni galen? Hvarmed vill ni försörja en hustru?.... Kan ni försörja er sjelf, hvasa?

Mengeldorff. Min goda vilja och min förmåga skall, som jag hoppas, med biträde af min konst, skaffa oss en anständig bergning.

Fru Knasterluwd. Jaså .... det är således med era konster ni tänker föda er hustru.... då blir hon fet, kan man tänka. Men nog, min herre! Kom flicka! — (tar Vendela under armen och vill gå.)

Mengeldorff (uppbragt). Menniska! er dotter skall tillhöra mig!

Fru Knasterlund (går Mengeldorff på lifvet). Menniska? menniska? — Hvarföre kallar ni mig menniska? hva' sa'?

Mengeldorff (ironiskt). Ni har rätt! det var ett oförlåtligt misstag! {Frun och Vendela gå).

NIONDE SCENEN. KAMMARRÅDINNaN. fröken, mengeldorff.

Kammarrådinnan. Er konturteckning var tyvärr alltför sann, Hr Mengeldorff. Lika mycket som jag nu interesserar mig för dottren — föraktar och afskyr jag modren.

Fröken. Hvad jag beklagar den arma flickan!

Mengeldorff. Och likväl måste jag gilla modrens anmärkning! Jag älskar Vendela af hela min själ, jag önskar henne till maka, och har likväl ingen fortune att erbjuda henne.22

Kammar rIdinn a*. Ni är konstnär, min herre; ni har talang, till och med snille — hvad mer önskar ni då?

Mengeldorff. Ni är allt för god, fra Kam-marrådinna; — men der konstnärns bana är så törnbeströdd som i vårt kära fädernesland, der gagnar snille och talang föga för tillfredsställandet af de materiella behofven. Vi lefva nu ej i Gustaf den Tredjes lysande dagar — konstnärns gyllene tider hvarf, då talangerna frodades, och, snillena reste sig, likt heroer, i strålarna af purpurns allsmäktiga glans. Andra tider, min fru, föda andra se^ der.....Det är ej längre ingifvelserna af sitt snille — om man har något sådant — som konstnärn får följa.... han får ej dröja, för fullbordandet af fantasiens rika skapelser; nu måste han arbeta, min fru, arbeta i sin anletes svett, för att åtminstone bevara det sken, hvarunder nellen döljer sig, och för att såmedelst ej duka under för fördomar^ na och föraktet.

Kammarådinnan. Ni är orättvis, min herre; finnes då ej äfven på sednare tider konstnärer, hvilkas namn genljuda öfver Europa, och som den Svenska jorden uppammat.

Mengeldorff (med ett leende). Vore jag sångerska eller dansös, min fru, skulle måhända mitt obetydliga snille skaffa sig ett ljud, om -ej öfver Europa, åtminstone öfver mitt fädernesland; men..-, låtom oss afbryta' detta ämne....Ni är rik, Frü Kammarrådinna, uppfödd i öfverflödets oberoende; ni har ingen aning om de suckar, som frampressats ur konstnärns bröst, då han, som oftast, ser sitt hela sträfvande afbrutet, sin framtid förmörkad, i brist på uppmuntran från dessa pösande Mecenater, hvilka skryta af sin kärlek för konsterna; men som endast skatta åt profana, om inte rent af oädla njutningar!

Kammarrådinnav» Och deraf led konstnärn23

aldrig, under det tidehvarf ni nvss nämnde, min herre?

Mengeldorff. Snillet, min Fru, i hvilken branche det än uppenbarade sig, sk\

Fröken. Men har ni inga anförvandter, herr Mengeldnrflf.

Mengeldorff. Inga, min fröken. Handelshuset Mengeldorff et Compagni var på sin tid en aktad firma. Den egdes af min far och hans yngre bror, båda ett par hederliga och goda menniskor. Missgynnande konjunkturer tvungo slutligen huset till en bankrutt, som hade till följd, att min farbror rymde, och att min far kort derefter dog af sorg. Jag var då ännu knappt två år gammal!

Fröken. Och ni har aldrig sedan haft någon notis om er farbror?

Mengeldorff. Ingen annan, än att han skall hafva bosatt sig i Nya Holland, der han gift sig till en enorm förmögenhet. Han lärer äfven haft ett barn, vid hvars födelse hans hustru tillsatte lifvet. För öfrigt känner man ingenting om honom. >#

Kammarråixinnan (seende utåt tidan). Är det möjligt! Jng tycker mig se fru Knasterlund återvända hitåt?

Mengeldorff. Ja, det är hon!... Låtom oss dra oss tillhaka för ett ögonblick, mina damer. (De aflägsna sig.) ,

TIONDE SCENEN.

fru knasterlund. flegman (som under de föregående Scenerna sutit sofvande, till hälften skyla af några buskar).

Fru Knasterlund (ropande Flegman). Fleg-man! JFlegraan! — Har man väi nånsin s$tt påu

maken? Jag tror, Gud förlåte mig, att den eländiga dagdrifvaren rent af echapperat! .. . Flegman! (får se honom sofvande.) Ah, der sitter juvelen, min själ, i samma tillstånd, som salig Knasterlund i verlden brukade sitta i högmessan.... Flegman! Vak upp syndare, och se hvem ni har framför er! (Ruskar honom sä eftertryckligt, att han tillika med stolen störtar omkull.)

Flegman (yrvaken). Hjelp! hjelp! tjufvar! mördare!

Fru Knasterlund. Olycklige! hvad vågar ni säga! Kan ni inte skilja hederligt folk från tjufvar och mördare? ser jag ut för en sådan, hva'sa'?

Flegman (qvarliggande på scenen). För sjelfva fan! — det är Fru Knasterlund!...Ursäkta, min beskedliga fru! Jag blef så... så... så tung i hufvudet.

Fru Knasterlund. Blef ni tung i hufvudet? ...Skall jag göra det lättare kanske?... hva' sa'? (rycker af honom peruken och håller den i handen, hvarvid hela hans hjessa visar sig naken).

Flegman (ängslig). Himlen förbarme sig!.... Ni ämnar väl inte skalpera mig, Fru Knasterlund?

Fru Knasterlund. Jag ämnar...jag ämnar väcka er, så att ni aldrig skall somna mer!

Flegman. Det vore en konstisionell handling, goda fru; blott ni inte sofver mig, så att jag aldrig vaknar!

Fru Knasterlund: Kan ni ansvara inför ert samvete, för er lättja, menniska, hva' sa? Klockan är öfver 8 på morgonen; och ni har ännu icke gått till er syssla.... Hvarför kläder och föder jag er ? — för att sofva kanske! hvasa?

Flegman. Herre Gud, bästa Fru, ni vet* att jag lidit af en obegriplig sömnsjuka alltsedan jag var vaktmästare i Hofrätten.... Det är en konstisionell sjukdom.

Fru Knasterlund. [infallande). Konstisionel-43

la mig hit och konstisionella mig dit.... Ni är just en konstisionell varelse, begriper ni... Gå hem och stäng upp bibliotheket.... och tag med er paraplyet och kapporna.

Flegman. (» det han påsätter peruken). På eviga minuten, goda fru; låt mig bara först få skrufva peruken en smula.... Se så, nu går jag.... farväl så iähge! — (går, under det han gör en stor. gäspning).

ELFTE SCENEN.

fru knasterlund. {Allena, funderande):

Skulle det väl vara möjligt, att han mente allvarsamt?.... Men hvarföre skulle det inte vara möjligt?. ... Skulle jag väl inte ännu kunna göra en make lycklig?.... Ack jo, mitt hjerta säger mig det. — Då jag hörde honom tala, kände jag mig underbart e-lektriserad. — Hans blick var så besynnerlig, hans ord så osammanhängande.... men säkert hade passionen yppskakat honom.... säkert känner han för inig en lidelse, som endast den sanna kärleken foder i den känslofulles bröst. — (imed hänryckning). Ack, han kallade mig sitt «hjertas drottning«.... Ljufva ord! — Tre gånger har jag njutit den äktenskapliga sällheten, men likväl aldrig haft någon so:n förstått min längtan.... Och nu, vid 48 års ålder — nu finner jag först en likstämmig varelse. — (En stor blomsterqvast kommer inkastandes öfver planket, hvarvid frun blir utomordentligt gladt öfverraskad). Ah, en aning säger mig, hvarifrån den kommer!.... (Da Capos hufvud visar sig öfver planket. — Han har i sin hand en ännu större bukett).

2u

TOLFTE SCENEN.

FRU KNASTERLUND. DA CAPO.

Da Capo. (ofvanpå planket). Mitt hjertas Drottning! — skönaste bland dödlige! O, jag ber er! läppja på pokalen!

Fru Knasterlund [luktande på blomsterqva-sten). Jag förstår er, min herre!

Da Capo. Tindrande sjustjerna på det himmelsblåa jordklotet! läppja på pokalen!

Fru Knasterlund (fortfar att lukta på blommorna). Jag läppjar, min herre, jag läppjar!

Da Capo. Dyrkansvärda stockros i Oktober! läppja på pokalen! o läppja!

Fru Knasterlund (afsides). Jag börjar sannerligen tro, att kärleken gjort honom tokig.... (högt) Har ni för afsigt att fortörna mig, min herre; eller hvad är meningen med er pokal? Om ni längre fortfar med ert läppjande, så behagade ni aflägsna er!

Da Capo. Huru kan väl skönheten vara grym mot en så vördnadsfull beundrare som jag?... Äro väl bien dertill orsak, hvilka, då sommaren flyktat, fly till barbariet, för att vagga Morerna, till sömn med sina bedöfvande sånger?

Fru Knasterlund (afsides). Han mäste säkert vara en mycket utbildad man!....Det der \ar helt visst en citat ur någon af våra «klassiska« Författarinnor, [högt) Men huru har ni vågat er öfver planket, min herre? ni befinner er ju nu i en främmande plantage — ni borde väl veta det.—

Da Capo. Jag vet det, ljufva oskuld, jag vet det. Det är på ett heligt och förtrollande ställe jag nu befinner mig — (kyssande på fingerspetsen), der edra Olympiska behag hvifta honungssöta ångor öfver grannens trädgård, och drifva palsternackor och guldpipping till den yppersta fullinog-

r27

nad, — Men ville ni tillåta mig, o mitt hjertas drottning, att göra en enda fråga i planeten Veneris frånvaro, som har fått aflarer med Lifgardet till häst, för att inte hindra våra möten.

Fru Knasterlund. (afsides, med ett förtjust småleende). Liila karnobel! (högt) Fråga, min herre, fråga!

Da Capo (förtroligt). Ni har ju varit Kejsarinna på Madagascar?

Fru Knasterlund. Drifver ni spe, min herre, hvasà?

Da Capo. Nej, men har ni inte yarit Kejsarinna på Madagascar?

Fru Knasterlund (afsides). Hans språk är för besynnerligt, och ändå tycks han vara en så känslofull menniska.... (högt) Nej, min herre, jag har aldrig varit Kejsarinna på edra flaskor!

Da Capo (läggande pekfingret på mätan. Ah, då är ni visst brorsdotter till Drätsel-kommissio-nen?

Fru Knasterlund. Fy då!

Da Capo. Säg inte fy åt tiiig, fruktansväala Sultaninna! *

Fru Knasterlund. Hvem är ni, min herre?

Da Capo. Jag har varit Slafhandlare; men ni har nu gjort mig sjelf till slaf för lifstiden!

Fru Knasterlund (snyftande). Hör bara, det är som jag säger, han älskar mig...\ han tillber mig.... Ack min Gud, det är ingffn dröm.... Jag har då funnit en, som förstår mitt hjerta det säger mig mina glädjetårar.

Da Capo (under komiska åtbörder, ropande utöfver scenen). Hvad! tårar! .... Uppfånga kry-stalldropparna! hopsamla dem!.... slå dem på buteljer !.... korka dem väl!.... sätt sigillvax deröfver! .,.. tryck derpå eu Cupido till stämpel! Skrif «premiere qualitéw på etiketten!..... sätt ned dem i28"

kallaren, och stäng väl igen med en jernbom, för att afleda åskan! — {Sjunger).

(Ny Melodi:) Hvad är det som gör våra männer till dårar? Hvem gjorde väl Simson en gång till ett noll? — .lo, qvinnans förledande böner och tårar, Ty tårarna spela en mångsidig roll. Hur mången på bår, Åtnöja sig fåt 1 afskedets stund med en krokodils tår.

När enkan sig satt på sin ensliga kammar, Och friaren öppnar och nalkas på tå, Och sirligt och grannt sin förklaring framstammar* Hon suckar; men hör med förtjusning derpå. — Och gör han faute, Hon sn^ler deråt, Men brister omsider, af ömhet, i gråt.

När frun har trakterat sin nian med sarkasmer, Och han ändå fortfar att spela despot, Ho# dånar med mycken som, och får spasmer, Och hjelper ej detta,.— så hjelper väl gråt. — Ty blir han ej god, Så repar hon mod, Och tämjer tyrannen med tårarnas flod.

Fru Knasterlund. Hvarför stiger ni inte ned från planket, Inin herre? jOch hva<l är afsigten ined er osammanhängande konversation?

Da Capo. Afsigten är att förklara er, sköna Däme, huru väl vi äro skapade för hvarandra.

Fru Knasterlund (blygsamt). Tala tydligare, min herre!

Da Capo. Stig ned i mitt hjerta, min fru, och blif Suverän öfver länderierna derstädes* — Jag har gods, som ska öppna för oss paradisets portar.... jag har både fiskdammar och fyrbåkar....29

ett eget hvalfiske i Mälaren och Åtskilliga Ostronbankar på ön Gottland. Blif min, sköna dame, blif min I.... Vi skola aldrig åldras. I min nyaste luftballong ska yi förrätta vigseln med militärisk handräckning, om sådant behöfves, och sedan.... idel kärlek s>ch hänryckniug; hänryckning och kärlek!

Fru Knasterlund (upprörd, med förtjusning läggande handen på hjertat). Ack, hänryckning och kärlek; kärlek och hänryckning 1

Da Capo. Blif min! Blif min!

Fru Knasterlund. (med konstlad förlägenhet). Ni kan inte begära, min herre, att jag på ett sådant ställe skulle bränna för en obekant, om hans anbud smickrar mig eller ej. Ni har dessutom framställt dem under högst besynnerliga omständigheter ; men.... de tala dock så djupt till mina innersta känslor, att jag åtminstone ännu ej vill beröfva er glädjen att hoppas. Kom till mig, min herre, jag väntar er på Villebrådsgatan, huset N:o 17, der är ni alltid välkommen! Nu måste jag lemna er.... farväl! (i det hon går) Hänryckning och kärlek t kärlek och hänryckning!

Da Capo. (ropande efter henne). Blif minf Blif min! (försvinner bakom planket.)

TRETTONDE SCENEN. KAMMARRÅDINNAN. FRÖKEN. MENGELDORFF.

Kammarådinnan. Som jag säger er, minher-rfe; jag har nu hört nog, för att äga fullständig kännedom om fru Knasterlunds karakter. Jag lofvar er att föra Vendela som brud i edra armar, och hvad mera är: jag tror mig kunna hålla mitt löfte.

Mengeldorff. Ack, fru Kammarrådinna, vi bli då skyldiga er hela vår framtida lycka!30

Fröken. Men hur vill du val bringa ett sådant företag i verkställighet?

Kammarrådinnan. Fru Knasterlund vill par-tout gifta sig, derom ha vi nu både hört och sett hennes eget vittnesbörd. Nå väl! hon måste nu med smicker och list underhållas i denna föresats, så att hon ej ryggar tillbaka vid den arma mannens påkommande sinnesförvirring. Jag skall sjelf i dag besöka hennes Lånbibliothek, då göra hennes bekantskap, och om möjligt är tillvinna mig hennes förtroende.

Mengeldorff. Men jag unnar den beskedliga mannen en bättre lott, än att bli make åt fru Knasterlund. %

Kammarrådinnan. Också tror jag aldrig att han .hinner denna värdighet; men — gör ingenting!

— Är hon blott i sin egen öfyertygelse säker om hans ägande, skall hon ej tveka att lemna sin dotter åt mina omsorger — och då....

Mengeldorff (kyssande hennes hand). Nådigaste Frii! hur skall jag kunna tacka er!

Kammarrådinnan. Min man uppdrog åt er, att .under hans utländska resa vara vår beskyddare;

— ni har till a årt fullkomliga nöje uppfyllt detta förtroende, min herre; nu vill jag visa er min erkänsla; jag interesserar mig dessutom för den unga flickan; vill derjemte bereda mig sjelf en angenäm förströelse; det är allt.

Fröken. Men, söta du, behöfva vi då ej någon förtrogen — någon medhjelpare, som kunde understödja planen!

Kammarrådinnan. Du har rätt, Amelie. Vi skola inviga Doktor Kinaroth i hemligheten; han är en af mina vänner; och om jag ej bedrar mig, har fru Knasterlund för honom oinskränkt förtroende. Vi måste genast uppsöka honom.Si

FJORTONDE SCENEN.

de förre. galjon.

Gal jon [ropande). Da Capo! Da Capo! Om förlåtelse, mitt herrskap, ni har väl inte här sett någon man, med en resväska på ryggen?

Mengeldorff. Vi sågo honom nyss der ofvanpå planket; troligen befinner han sig ännu qvarder-innanför i trädgården. Men, ni kan väl upplysa oss, min vän, hvem han är, den der herr Da Capo?

« Galjon. Hvem han är? Han är Svensk, och derjemte min vän, det är allt hvad jag kan upplysa er, min herre.

Kammarrådinnan. Han är då en mycket hemlighetsfull person?....

Galjon. Om man så behagar, min fru; men jag har aldrig forskat efter hans hemligheter, ty de angå mig inte. Jag har i femton år varit aflägsnad från mitt fädernesland — han kanske dubbelt så länge; jag «ar lidit skeppsbrott — så har äfven han — det der, ser ni, har gjort oss till förtroliga vänner; — ban har visat mig en välvilja, som ännu ingen annan visat mig; och jag har honom att tacka för, att jag i denna stund befinner mig här.

Kammarrådinnan. Men hur är det möjligt att....

Galjon. Jag förstår, min fru; ni menar att hans hjerna inte är så alldeles helbregda? Ja, ty värr; han brukar då merändels göra sin cour för damerna. — Jag hoppas han inte mot er, min fru....

Kammarrådinnan. Visst inte, min vän; hans sinnesförvirring är således periodisk.

Galjon. Alldeles; och deremeilan är han en hjertans god och beskedlig man. Olyckan drabbade honom vid ett skeppsbrott; han gjorde då en smärtsam förlust, hvarom han dock aldrig lemnat<92

mig närmare förtroende. Sorgen häröfver, tillika med en långvarig sjukdom på en främmande kust, verkade på hjernan, och gjorde honom till hvad han nu är.

Fröken. Arme man!

Mengeldorff. Och hvem är ni sjelf, min

vän?

Galjon. Jäg är Styrman på briggen Charlotta, ankommen från Marseille, och kastande ankar på strömmen i går afton.

Kammarrådinnan. Tack för er upplysning, min herre! Adjö! — (De aflägsna sig alla tre). »

Galjon. Farväl! farväl 1 — fan till frågvist herrskap det der.

Da Capo (jropande innanför planket). Galjon, du!

Galjon. Öhoj! Da Capo ja! är du der?

Da Capo. Har du sett henne?

Galjon. Hm, hm! så nu igen. Nej varp, jag har inte sett henpe; men jag h$r ska flat dig rum. — Gå till Fru Knasterlunds Lånbibliothek, huset N:o 17t på Villebrådsgatan, så får du adress och nyckeln till rummet.

Da Capo. Villebrådsgatan N:o 17, säger du? Hahaha!

Galjon. Hvad fan är det att skratta åt! Skynda dig nu bara att dreja bi — jag kommer och helsar på dig i middag! (går.)

Da Capo (skrattande). Villebrådsgatan, huset N:o 17. Hahaha! — (Sjunger): Och gör han en faute Hon småler deråt, Och brister omsider af ömhet i gråt! Hdhahal (Ridån faller).33

ANDRA AKTE\.

(Theatern föreställer Fru Knasterlunds Lånbi-bliothek. Flera bokhyllor, fullsatte med böcker. På Theaterns högra sida ett skrifbord; midt i fonden fönster).

FÖRSTA SCENEN.

VENDELA. LOVISA.

Lovisa. (De inkomma under samtalMen mamsell, här blir ju värre dag med dagl

Vendela (läsande ett uppbrutet bref). Tyst, kära Lovisa, jag har nu hvarken tid eller lust att afhöra dina exklamationer.

Lovisa* Hvarken tid eller lust, säger mamsell, men jag har både tid och lust att flytta ur huset.

Vendela. Ack Filip! dina ord inge mig förnyadt hopp, och återskänka mig i och med detsamma lifvet. Låt mig ännu en gång genomläsa dessa rader. (läser brefvet) «Gläd dig, min älska-«de Vendela! Försynen har skickat oss en skydds-«engel i Kammarrådinnan Tvillingcrantz, som lofvat «att använda hela sin oemotståndliga herrskaretör-«måga för våra önskningars fullbordan. För att «gifva dig närmare del af hennes plan, väntar jag «dig i dag, precis kl. 11 på Carl XIII:s Torg, i «alléen utanför mindre Theaternl — Skynda till «din längtande Filip.

Ack ja, ingen tid är att förlora; jag måste begagna mig af tillfället, och smyga mig bort, innan Mamma återkommer. Spring efter min hatt och schawl, Lovisa du!

Lovisa. Jaså, mamsell vill smyga sig bort, orh lemna mig ensam i skotthåll för fruns raseri!34

Vendela. Skynda, hör du, hvarje minut är dyrbar. — (Lovisa gar\ En aning säger mig, att en vändpunkt förestår i mitt öde! O Filip, måtte det bli till din och min gemensamma lycka!

Lovisa (återkommer med hatt och schawl). Jag väntar mig alltså en rolig stund jag, när Frun kommer hem, och lår höra talas om polisen.

Vendela (bestört). Polisen, säger du? —Hvad menar du med det?

Lovisa. Hvad jag menar? Har jag inte redan en gång sagt mamseH, att tvenne Uppsy ni ngar varit här och kallat Frun till polisen kl. 11.

Vendela. Rättvise himmel! hvad har hon då gjort?

Lovisa. Hon har i går afton gifvit en af gesällerna här nere på Kopparslagare-verkstaden en örfil.

Vendela. Blott detta fattades!

Lovisa. Hela verkstan, hela gården, ja, hela grannskapet är i uppror öfver detta emanciperande tilltag. Man hotar med offentlig chikan, om inte Frun ofördröjligen nedtystar saken. — Har man väl också någonsin förut hört maken? — En qvinna ger sig att kind pusta en Kopparslagare, derföre att han trampat henne på en liktorn.

Vendela. Jag måste genast tala med gesällen, för att, om möjligt är, ställa saken till rätta.

Lovisa. Himlen bevare oss! Han skulle kunna hämnas på mamsell för örfilen. Jag har i all min dar halt respekt för Kopparslagare.

Vendela. Frukta intet! (i det hon går) Ack min Gud! huru mycken skam och olycka skall väl slutligen bli följden af hennes brutala uppförande — hennes förskräckliga lynne. — (øÆr).S*

ANDRA SCENEN.

lovisa (ensam).

Vore jag bara i Kopparslagarns ställe, jag skulle min sann sätta Frun i klämman, så att hon aldrig sknlle förgäta mig för alla de «förgät-mig-ej« hon planterat på mina fattiga armar. — Herre Gud, hvad det ändå är tungt för en stackars flicka, att under sina trefligaste år vara slaf åt andra. —Nog har jag proberat bra mångaslags tjenster; men maken till denna — aldrig. — Låt se, jag är tjugotvå år gammal, och har elfva Orlofs-sedlar. —- Alla innehålla de, att jag varit ärlig och trogen och trogen och ärlig — något hvassare meriter, skulle jag tro, än dem Fru Knasterlund ger mig. Ack min Gud! jag som i fjol hade en så ypperlig tjenst, har i år fått en matmor, lika styf och omedgörlig, som ett kastrullskaft (Sjunger)

(Melodi: «Afor min fästade sig en piga» etc.)

Svårt man har, om man låtit sig viga, Vid en man, som är jaloux; Svårare dock att vara piga Hos en gammal, argsint fru! :,: :,:

Om man ej det hoppet närde, Att man slapp från pinan ut Höst och vår den tjugofjerde, Då tog snart couraget slut. :,; :,:

Sjelf jag nog begriper chaisen, Fromsint blir jag som ett lamm, När jag från »jungfru gewesen», En gång blifvit har — Madam! :,: :,:36

TREDJE SCENEN.

LOVISA. MENGELDORFF.

Flegman. Ja, Gud nåde henne, jungfru gewe-sen, om Frun kom, och fick höra henne stå här och sjunga Solo; det skulle minsann bli vackra duetter i huset!

Lovisa (afsides). Ypperligt uttänkt! jag skall sjelf dra mig ur spelet, och sätta honom i sticket för stormhvirflarna!

Flegman. Hvad få vi till middag i dag, Lovisa, hon?

Lovisa. Rötter och sylta, herr Flegman han!

Flegman. Rötter och sylta?....hm! hm! i dag igen? — Nå....än till qvällen?

Lovisa. Till qvällen ska vi ha lungmos!

Flegman. Sylta och mos, och mos och sylta — det är den konstitionella födan här i huset; och ändå blir man, Gud nås, inte för mosig.

Lovisa. Hör på, herr Flegman lilla, om Frun kommer hem, medan jag springer till Gröna gången, så underrätta henne....

Flegman. Att hon skall i polisen kl. 11.

Lovisa. Herrn vet således?

Flegman. Ja, jag vet hela den der konstisio-nella historien. Kopparslagaren kommer allt att sätta myror i hufvudet på frun! — Hahaha!

Lovisa. Somna nu bara inte ifrån hela affären.

Flegmah (stucken). Somna? hvad menar hon näsvisa?

Lovisa (infallandeJ. Jag heter Lovisa, herr An-tiqvariska Bokhållare! (går),

FJERDE SCENEN.

FLEGMAN (ensam).

Antiqvariska Bokhållare! — Gud hjelpe oss37

när man blir gammal, så hålles man för narr____

det är en konstitionell sed nu för tiden — åtminstone här i huset. — Mamsellen är den bästa af dem alla, Gud välsigne hennel — Hon förebrår mig aldrig hon för min olycksaliga vana att ibland bli tung i hufvudet. Och hur kan jag väl annat, när den förbannade gikten sätter an mig om nätterna; då är det så skönt att få lura till en smula på dagen. När jag var vaktmästare i Hofrätten i verlden, såg jag bättre folk än jag, som gjorde sammaledes. (Sjunger)

/Melodi: Vaggvisan «Bia, hia, liten kind« etc.) ! Presidenten, hvars natur Led af middagssolen, Tog sig merändels en lur Midt i Domarestolen. Rundt omkring sprack allt isär, När han började sin concert, (gör en dugtig snark).... på basviolen.

Hofrättsrådet, samma roll Spelte opp, den skalken; När han skref sitt protokoll, Lossnade sjelfva kalken. Lutad emot Sveriges lag, Sof han hvarje förmiddag, På.... Missgerningsbalken.

Herr Assessorn ock en stund, Ej exemplet glömde; Hvar och en sig tog en blund, Nickade och dömde. — Thädan ock rättvisan gick, — Parterna afträda fick, Medan Rätten drömde. (Han gäspar och sätter sig i den framför bordet stående ländstolen/.

Någon gång jag sjelf väl sof38

ute i förmaken;

Deremot jag Gud ske lof (börjar somna).

Nu — mig — håller v-a-ken.--

Säll-an nå-gon — rolig — blu-undj Får jag hos Fru Kn-Kna-st-erl-und Men det hör till sa-a-ak-en. (Han somnar in. Det knackar på dörren).

FEMTE SCENEN.

FLEGMAN. DA CAPO.

Da Capo. Ingen lefvande varelse .... ingen kristen själ ....(blir varse Flegman). Jaså, «sälla äro de som sofva«, står det i Bibeln; — «ju mer man sofver, ju mindre syndar man«, står det i Holbergs komedier — tvenne ypperliga tänkespråk, fastän ur något olika källor. Nånå, inte skall jag väcka honom. — (ser sig omkring) Det här är således Villebrådsgatan huset N:o 171 samma hemlighetsfulla fysionomi, som Eugène Sues Rue de Temple N:o 17. — Här skall jag således få adress på min blifvande bostad, under mitt incognito i Stockholm.... Ack Herre Gud! månne jag väl någonsin får återse honne! — Om inte, — får jag åtminstone dö i mitt fädernesland! Men dessförinnan skall jag anställa forskningar efter de mina; och om någon af dem ännu lefva, skall jag åtminstone göra des$a lyckliga.... Men.... (erinrande sig) det var ju här jag skulle råka min dyrkansvärda morgon-connai-sans....den makalösa qvinnan, som tycktes besvara min ömma låga! — Besitta mig, hade jag inte så när glömt den roliga madamen! (Sjunger)

(Melodi ur «Rataplan»), Här sägs, att på flickor man är så renons, Att Herrarne fria hvar dag med annons, Men jag hade knappt börjat jollra på tok,39

Förrn bums en Gudinna bet fast på min krok. Lalala etc.

Hon var väl just inte så frodig och kry, Fast Ögonen brunno soin två vinterny, Och ej var hon tju ande, som Jenny Lind, Men om hon lår lefva, så — blir hon väl trind. Lalala etc.

När flickan, som rosen, står fager och chair, Då är hon för kärlekens språk något fjär; Men står hon på kartan — ej längre modern: Då sätter hon också sig sällan på tvärn. Lalala etc.

Min mö var väl något bedagad, en face Men redan jag längtar att spela mariagel Att få med den hulda ihop mäla vif, Ty sen ska vi lefva ett sjungande lif. Lalala etc.

Men hur skall jag råka henne? Ah, jag måste väcka honom! {ruskar Flegman). Bibliothekarie! — Bibliothekarie!

Vak upp! —jag vill....jag vill.... (afsides), ja, hvad fan vill jag?.... jo .... (högt) jag vill låna «Markalls sömnlösa nätter.»

Flegman (vaknande). Hva' befalls?.... Sömnlösa nätter! ja, Gud nås, det har jag visst det.

Da Capo (afsides). Ja så, han är döf; nå, så mycket bättre!

Flegman (talande med sig sjelf). Det var en konstisionell dröm; jag får lof att se efter i drömboken, hvad den betyder.

Da Capo (häftigt). Drömboken, säger nil? — har ni en drömbok? — fort, låna mig denl

Flegman (går efter en lok). Alltför gerna, min herre, här har ni den!

Da Capo» Godt!.... Ack, min dröm, min40

dröm! — nu ska jag då få veta din betydelse. — Låt se, det var liksom en eldskrift på himmelen... riktigt! .... det vill säga, Himmelstecken .... him-milstecken ja!.... Låt oss slå upp Himmelstecken! (bläddrande i boken) Här ha vi A.... A.... A bor rar.... att bli bjuden till middag på Blå Porten.... B.... Bönder.... Banditer .... Bikupan ..... falla i händerna på en hop jesuiter. — Blo[d-iglar — råka i procentarklor .... ja, det kan ungefärligen vara detsamma .... de förra plundra själen, de sednare plundra kroppen. — Här ha vi C ... Caniner.... Citroner, utkramade — hvad vill det säga? — ja så.... utkramade citroner .... att göra bekantskap med någon bland våra moderna följetonister.... hm! — Här ha vi K.... Korf.... Kapten .... Kinesare — att se en Kines, betyder ny uniformsförändring .... jo jo, det händer det. Nej H ska det vara.... (letande) Här ha vi H.... nej, besitta mig, här finfis intet Himmelstecken i hela drömboken.... Låt mig se, det brann liksom liksom en eld.... det vill säga blixt.... ja, blixt skall jag slå redapå.... här ha vi blixt (läsande) betyder, att få en örfil, så det blixtrar för ögonen .... (förskräckt) Nej, nej, det duger inte, (lugnare) en örfil, så att det blixtrar för ögonen.... blixt och dunder! (på en gång förskräckt och rasande, kastande boken på golfvet) Bibliothekarie! er drömbok duger inte!

Flegman (likaledes förskräckt). Den der måste vara drucken!

Da Capo. Hör på, bibliothekarie, visa mig genast till mitt rum.

Flegman (ond). Kalla inte en anspråkslös och beskedlig man för bibliothekarie, herre, för fan besitta mig, jag tål det.

Da Capo (skriker till). Visa mig till mitt rum, hör ni?41

Flegman (gör ett hopp i förskräckelsen). Ert rum?.... ja, Gud gifve jag visste hvar det fanns.

Da Capo. Jag vill hyra rum, hör ni; man har visat mig hit, för att få adress. ' *

Flegman. Ja så, det var en annan sak. Det är här framme på gatan, huset N:o 30. Folket, som rår om rummen, bor på landet under sommaren, och har inlemnat nyckeln hit; här har ni den (ger honom en nyckel).

Da Capo. Godt, hur högt upp?

Flegman. På nedra botten.... Vill ni följa mig här in i hörnrummet — så skall jag genom fönstret visa er huset.

Da Capo. Ja, det vill jag; kom!

Flegman (<afsides, i det han går). Helt säkert någon förryckt komedian t!

Da Capo (för sig sjelf i det han går). En örfil, sä att det blixtrat för ögonen! De gå).

SJETTE SCENEN.

KAMMARRÅDNNÀN. FRU KNASTERLUND.

(De inkomma under samtal):

Kammarradinnan. För er, min fru, som just nu befinner er i lifvets lugnaste period, då passionerna tystnat, och då känslorna underkastas förståndets pröfvande blick, innan de släppas ut från sina heliga gömmor, för er bör

äktenskapet vara en ljuf boja. Stormarna under de tillryggalagda åren ska nu skänka er försoning i en makes kärlek.

Fru Knasterlund (med sin blomsterbukett i handen, rörd). Ack ja, ers nåd, ni talar till mitt hjerta med detta ljufva, underbara språk, som gör mig förtrollad. Ni måtte säkert vara en af de englar, som understundom besöka stoftlifvets regioner Kär-12

lek, sa' ni.... (med enlhusiasm) O! hänryckning och kärlek — kärlek och hänryckning!

Kammarrådinnan. Hyser ni någon ömhet för den*okände, så skall helt visst ert hjerta öfverse med hans små besynnerligheter.

Fru Knastérlund. Jag känner nu, att jag endast blifvit skapad för honom.

Kammarrådinnan. Med afseende på er dotter, bör ni väl då också fatta ett beslut, som kan trygga er husliga lycka!

Fru Knasterlund (plötsligt förändrad). Den otacksamma varelsen förtjenar inte mina omsorger; vet ni, fru Kammarrådinna, hon vore i stånd att....

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRE. DA. CAPO. FLEGMAN.

Da Capo (blir inte varse Kammarrådinnan; men rusar genast, under komiska åtbörder, fram till Fru Knasterlund). Ah, älskade madame! ni samtycker således att bli min i lifvet — min i evigheten?

Fru Knasterlund (afsides, med förtjusning). Hvilken öfverraskning!

Kammarrådinnan (afsides). Förtjusningen närmar sig sin kulminationspunkt!

Fru Knasterlund. Min herre, innan jag afger det svar, som kommer att bestämma öfver bådas våra framtida öden, är det nödigt att ni närmare förklarar er. Ni har presenterat er för mig såsom ep alldeles obekant; — ni har visserligen omnämnt edra egendomar....

Da Capo (iinfallande). Ja, jag har stora egendomar, oförlikneliga skönhet!

Fru Knasperlund. Så mycket bättre!.... Att få bo under eget tak .... att få framlefya sina dagar i en hydda som man kallar sin.... O, hvad det måtte vara herrligt!*3

Da Capo. Herrligt, herrligt, mitt lilla smultron 1

Fru Knastkrmjnd. Min lott har alltid varit, att söka mitt bo hos ändra, men trefnaden har jag sökt förgäfves. På de två sista enko-åren har jag flyttat sju särskilta gånger, och derunder haft en värdinna och sex värdar.

Da Capo. Det var en vacker värdserfarenhet det.

Fru Knasterlund. Men låtom oss nu tala om^ ert stånd, min vän! (fattar hans hand.)

Da Capo. Mitt stånd? .... något stånd har jag inte, min engel! (klappar henne under hakan.)

Fru Knasterlund. Ni skämtar, karnobel; jag menar ert lefnadsyrke!

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRA. LOVISA.

Da Capo (som då han får ögonen på Lovisa, släpper Fru Knasterlund och skyndar hastigt fram till den förra). Aha, här ha vi den som tändt flamman på mitt hjertas altare! här är min älskade, mitt lif, min brud! Hon allena har behag, som trotsa musernas utkorade!

Kamjiarradinnan (afsides). Himmel, allt är förloradt!

Lovisa (ängslig). Är då menniskan splitter galen! hvad vill ni mig?

Da Capo. Jag vill föra dig till en pastejbagare, der göra dig till hälftdl af mitt jag, och sedan skall allt bli lif och

lefverne!

Fru Knasterlund (med raseri). Hvad vågar ni säga, ovärdiga menniska? huru kan ni försvara ert uppförande?

Da Cabo. Tyst markatta!... (pekande på Lovisa) Det är henne jag älskar i nöd och lust!.... Hon kan spela mariage, men intet ni!.... Kis, kis, kis!Ål

Fbu Knasterlund (springer omkring i vild ilska). Afsky värde soq af Adam! — hör ni, fru Kammarrådinna?.... hör ni, Flegman?.... Har jag förtjent detta? hvasa?

Lovisa. Släpp mig, i himlens namn, släpp mig!

Da Capo. Stilla min dufva! jag skall språka förnuft med madamen!

Fru Knasterluad (med stegradt raseri). Hvad menar ni med madamen, — hvasa?

Da Capo (närmande sig fonden, förföljd af Fru Knasterlund). Kis, kis, kis, jam, jam, jam!

Fbu Knasterlukd {skuffande Da Capo så all han faller baklänges). Ur mitt hus på ögonblicket! här har ni respass, förrädare!

Da Capo (i det han †äller, jamande). Katta...» jaam!

Kammarradinnan. Den afskyvärda menniskan har mistat förståndet.

Fru Knasterlund (vändande sig till Lovüa). Och du orm, som jag närt i min egen barm, hur vågade du, midtför mina ögon, göra dig till för karlen hvasa?

Lovisa (springer ut, förföljd af Fru Knasterlund). Det var tvertom han, som gjorde sig till för mig! (De aflägsna sig. Kammarrådinnan synes oro-lig. Flegman sysselsätter sig med den på golfvet liggande Da Capo. Doktorn och Fröken inkomma).

NIONDE SCENEN.

KAMMARRÅDINNATH FRÖKEN. DOKTORN.

DA CAPO. FLEGMAN.

Fröeek. Store Gud; hvad är fe färde?

Doktorn. Hvad betyder detta förskräckliga larm? Folk skockar sig utanför huset, likasom till en stormlöpning.

Kammarradinnan. Ack, mina vänner! jag gjor-4S

de hafveri invid sjelfva hamnen; — min plan misslyckades, jag hade ej beräknat den arma mannens sinnesförvirring!

Fröken. Ej heller utbrottet af hennes ilska .... jag börjar ana sammanhanget.

Doktorn (undersökande Da Capo). Karlen har under fallet fått en lindrig kontusion i hufvudet som snart låter hjelpa sig.

Da Capo. Nej, det var en förskräcklig kontusion, förthy det blixtrade för ögonen!

Flegman. En riktigt konstisionell kontusion!

Kammarradinnan (får en plötslig ingifvelse). Ah* .... en exellent idé 1.... (halfhögt) Hör på, Amelie, och ni, herr doktor 1 fören genast in mannen på rakstugan här midt öfver gatan; har han fått någon åkomma, så förbind honom, och laga så, att han qvarstannar derinne, åtminstone två timmar; men framför allt måste ni, med blixtens hastighet, här i huset utsprida ryktet, att Fru Knasterlund blifvit vansinnig, och att hon, under ett anfall af galenskap, mördat främlingen. Begriper ni?

Doktorn. Operationsplanen hedrar er uppfinningsförmåga, fru kammarrådinna. Ni skall genast bli åtlydd.

Fröken. Jag skall ikläda mig skepnaden af Fama, och vidt och bredt utbasuna den enes död och den andras

vansinne! Kom! (Doktorn reser upp Da Capo, tar honom under armen och för ut honom, åtföljd af Fröken).

Da Capo (i det han utbäres). Undan från skeppsbrottet.... rädda mig från orkanerna! (Han tappar den af Flegman erhållna nyckeln).

Kammarradinnan (upptar nyckeln). Hvartill hör denna nyckel?

Flegman. Till den olyckliges bostad, den han ännu inte tagit i besittning.

Kammarrådinnan. Har Fru Knasterlund någonsin besökt den der bostaden?46

Flegman. Åldrig, nådig fru!

Kammarradinnan. Godt, gå och kalla hit henne!

Flegnan. Skall försöka, hennes nåd! (t det han går) llerre Gud! hvilka teckningar ur hvardagslifvet.

Kammarrådinnan (ensam). I förtviflade sjukdomar måste man tillgripa förtviflade medel! Denna excess skall bli straffad, det lofvar jag .... ocii finns blott ett senapskorn af bättre menniska förborgad i denna vilda natur, så måste förskräckelsen bringa fröet till mognad. (Fru Knasterlund inkommer.)

TIONDE SCENEN.

KAMMARRÅDINNAN. FRU KNASTERLUND.

Fru Knasterlund. O, hvad jag lider, fru Katnuiarrådinna!.... mitt hjerta krossadt.... mina heligaste känslor gäckade.... hela mitt nervsystem i uppror?.... O, hvad jag hatar denna menniska! hvad jag afskyr honom! (skrikande) hvad jag förbannar honom! — (kaftàr sig i en stol).

Kammarrådinnan. Så förverkligas våra drömmar, min Fru?

Fru Kxast^erlund. Ack ja, Ers nSd! jag drömde så skönt om hänryckning och kärlek — kärlek och hänryckning! — Och nu... (skrikande pa nytt), O! hvad jag förbannar honoiu!

Kammarrådinnan, Hvad jag beklagar det hemska, förfärliga öde, som förestår er min fru!

Fru Knasterlund (springer upp). Hemska, förfärliga Öde! — hvad menar ni?

Kammarradinnan. Jag menar, att man snart torde i lagens namn fordra räkenskap af er för den beklagansvärde främlingens öde!

Fru Knasterlund Räkenskap af mig för den-47

na nidings öde? — oförlämpade han mig inte mer, än någon dödlig varelse hittills vågat? hvasa?

Rammabrådinnajv. Visserligen min fru; mon #med den tillrättavisning ni gaf honom, hade han den olyckan att spräcka hufvudskålen mot dörrposten; — och efter alla anledningar skall lian snart träda* inför den Eviges thron!

Fru K na steb lind (,förskräckt, skrattar konvulsiviskt). Hahaha! Omöjligt, Fru Kammarrådinna!

Kammarbadiisnan. Bemanna er med mod, min Fru! samla heia er själsstyrka. —• Om inte ett underverk inträffar, är ni förlorad. Blott ett enda medel återstår, for att frälsa er från offentlig vanära!

Fru Käasterlund {med förtviflans lugn). Och detta medel vore?

Kammarrrådinnait. Att ni ställer er så, som vore^ii galen, och att ni ofortöfvadt låter föra er på Danviken!

Fru Knasteklund (t förtviflan). Hal.... galen! .... Danviken! nej, aldrig!

hAMMARRÄiMNNAfl. Besinna då min Fru, de förskräckliga följderna!

ELFTE SCENEN.

de förre. doktorn.!

Kammarrådij(naiv. Nå väl, herr Doktor?

Doktorn (med en dyster blick på Fm Kna-slerlund). Min förutsägelse var, tyvärr, alltför sann, fru kammarrådinna; hans lif slocknade nvss, under rysliga plågor. #

Fru Knasteklusd (ger till ett anskri). Barm-hertige Gudi

Kammarradinnan. Nå, samtycker ni ännu till mitt förslag? Betänk det förfärliga lif ni skall till-* bringa i brottslingens dystra fängelse!4ft

Fru Knasterlund. Nej!.... Nej! tusende gånger nej!... .jag vill inte på Danviken! > 1 Kàmmarradinnan. Olyckliga I.... och ni darrar inte för lagens blodiga svärd! 4

TOLFTE SCENEN.

DE FÖRRE. FLEGMAN.

Flegman (instörtar, upprörd). Himlen förbarme sig! Olyckans åskvigge har satt huset i brand! Den besynnerliga främlingen har nyss gifvit upp andan, och grannarna ropa öfverJjudt, att Fru Kna-sterlund slagit ihjäl honom.

Fru Knasterlund (rusar skrattande på Flegman). Ha ha ha! Ni ljuger, ni konstitionella narr!

Flegman (förskräckt). Rädda mig, hon är ligen galen!

Kammarradiknait (till Fru Knasterlund, som hon för åt sidan). Hör på, min fru, sedan jag öf-verlagt med mitt samvete, anser jag det vara ett brott att undanrycka rättvisan sitt offer; ni går till en skönare och bättre verld* och må Herren vara er själ nådig! (Fru Knasterlund står i stum förtviflan. Lovisa inkommer i den häftigaste bestörtning).

TRETTONDE SCENEN.

DE FÖRRA, LOVISA.

Lovisa. Rättfärdige Gud! hvilket lefverne på gård och gata!.... hela huset är omringadt af stojande och vilda menniskor, som påstå att frun blifvit vansinnig, och att hon nyss tagit lifvet af en utandning. Kopparslagare-gesällerna ha redan sprungit fcfter polisen, för att arrestera frun. Fly, fly, ingen tid är att förlora! (Ett gräsligt mummel höres u-tanför Scenen).49

Fru Knasterlund (med stegrad förtviflan). Ja.,..

ja . ^. jag vill bli galen!----jag är galen!____jag

har alltid varit galen!....(Rusar på Lovisa) Se på mig, Lovisa, tycker du inte att jag är galen, hvasa? (Rusar pä Flegman) Betrakta mig, Flegman! Kan ni neka till, att jag är galen?

Flegman. Bevara mig Gud från att neka till det, goda fru; det är just hvad jag alltid både tänkt och sagt.

Fru Knasterlund, Här har ni lymmel, för hvad ni både tänkt och sagt (Skuffar till honom. — Larmet tilltar utanför.)

Kammarradinnan. Ni måste visa er för folkhopen, min fru; — men ej i detta tillstånd. Skynda att påsätta er en mera fantastisk drägt, som kan bekräfta ert vansinne. Er jungfru skall hjelpa er. (Fru Knasterlund och Lovisa gå in i sidorummet)

FJORTONDE SCENEN.

KAMMARRÅDINNAN. FLEGMAN. DOKTORN.

Doktorn {till Kammarradinnan). Jag fruktar, att ni drifver leken för långt, fru Kammarrådinna,

Kanmarradinnan. Frukta ingenting, herr Doktor; skaffa mig bara en hyrvagn. (tiU Flegman, i det hon ger honom den förut omnämnda nyckeln) Och ni, min herre, går genast till den aflidnes tilltänkta bostad, och qvardröjer der tills någon af oss ditkommen (De ämna gå). Nej, vänta! jag har ännu en kommission att be er om, bästa herr Doktor. Qvarstannen emedlertid båda, tills hon visat sig för folket. (Lovisa och fru Knasterlund återkomma; den

sednare löjligt utstyrd i en slags messhake, med en mängd påfogelsfjädrar omkring hufvudet och hållande en katt i famnen).50

FEMTONDE SCENEN.

kammarrådinnan. doktorn, fru kna-' st er lund. flegman. lovisa. röster ' utanför.

En Röst utanför. Ut med mörderskan!.... hon måste bakbindas! — Hollah! ut!

Flera Röster. Hollah! ut med henne! hon liar knytnäfvar som en halfpundsslägga!

Kammarrådinnan (till Lovisai. Kära jungfru, jzå hon först till fönstret och tala till folket!

Lovisa (öppnar fönstret i fonden — till folket). Ack, mina vänner! våren inte onda på frun! — Hon har blifvit stormgalen; men är alldeles o-skadlig.

Röster utanför. Hon är så fan heller, när hon nyss slagit ihjäl en menniska!

Kammarradinnan (till fru Knasterlund). Gå nu fram och nig för dem, så att de bli öfverty-gade om ert vansinne.

Fru Knasterlund. Jag kan inte! .... O jag kan inte!

Röster utanför. Kommen, go' vänner, ska vi gå in och se vårt lystmäte på Knasterlundskan.

Kammarradinnan (till fru Knasterlund)• Skynda för himlens skull! (Fru Knasterlund stapplar fram till fönstret, hållande katten i famnen och niger flera gånger för folket. Grina åt dem nu! se få. grina rysligt 1 (Fru Knasterlund gör rysliga gri-ma c er åt folkhopen, som skrattar öfverljudt). Dansa med katten! (Hon Jborjar hoppa med katten). Sjung nu för dem!

Fru Knasterlund (sjunger och dansar).

(Melodi: v Känner du Kerstin på Lubeck»)

Ila ni hört talas om maran,

Den slumrande stofthyddans ridande gast!

Så se'n hur han bragt mig i snaran,51

Och håller min själ mellan vingarna fast. Han hugger sin klo i min flygande kropp, Och sporrar mig jemnt till osynligt galopp.

0 menniskor, fräls mig ur faran,

Och väcken mig fort utur drömmarna opp!

(Hufvudena af flera menniskor, som uppklättrats synas nu utanför fönstret). ø

Chör.

(Fru Knasterlund fortfar att dansa ined hatten

1 famnen.)

Hon hör till den rasande skaran, Hvars hjernas mekaniska gång är på tok, Hon tror sig anfäktad af maran, Men har ej i hela sitt lif varit klok. — Per dansar hon nu som en extra besatt, Och maran hon tror sig ha fast i en katt; Men snart lär hon komma i snaran, På Danyiken får hon väl sofva i natt!

(Fru Knasterlund kastar katten ut genom fönstret, midt i hela folkhopen, som härvidj uppger ett skallande skratt, hvarefter hon synes utmattad af ansträngning och förtviflan).

(Ridan faller).3*

TREDJE AKTJE2V.

t

Theatern föreställer ett tarfligt boningsrum.

På högra sidan om fonddörren synes en Spisel med en till hälften uppfästad gardin. En Ärr till ett annat rum. Vid ridåns uppgång sitter Flegman på en stol och sofver.

t*.

FÖRSTA SCENEN.

* da capo (kommer instörtande , pustande och utmattad).

Uffl Uffl — det var ett onaturligt luftsprång, att vid mitia år, som en tjuf, få hoppa ut genom

fönstret! .... Arresterad på en rakstuga!----och

hvarföre?..,.ja, förbanna mig jag det begriperi — (blir varse den sofvande Flegman). Ah, der ha vi förklaring på gåtan, hvarför nyckeln satt i dörren .... säkert en taskspelare, en trollkarl — sofvande med det epa ögat och lurande med det andra .... men nu skall jag sjelf ta nyckeln ur dörren .... (närmar sig dörren, men stadnar plötsligt; efter en blick genom fönstret). Ha! . . . .Doktorn! Fort, ror i lä, — klart att vända! — Hvar skall jag gömma mig!.... (rusar på sidodörren). Fördömdt! portarna stirradel— (med en blick på spisen), jag måste i spisen! (kryper upp i spisen och drar för gardinen).

ANDRA SCENEN.

DOKTORN. MENGELDORFF. VENDELA.

Doktorn. Som jag redan haft äran säga er,mina vänner, så är det Kammarrådinnans uttryckliga önskan, att ni här qvarstadnen; och att ni, under intet vilkor, lemnèn det rum, till hvilket jag nu skall ta mig friheten föra er, förrän hon — förstår ni, min herre, förrän hon sjelf finner ögonblicket tjenligt att öppna dörren.

Mengeldorff. Kuriöst, i sanning!—Och huru länge skall denna fångenskap räcka?

Doktorn. Beror af omständigheterna!

Vendela. Men hvar i Herrans namn befinna vi oss, herr Doktor?

Doktorn (med ett hemlighetsfullt småleende). Ni befinner er, mina vänner, på.... ett dårhils.

Mengeldorff. Vendela. Store trud! på ett dårhus?

Doktorn. Förskräckens inte!... ^ det vill säga, ett provisoriskt dårhus — ett dårhus för ögonblicket blott, hvarifrån jag hoppas sinnena snart ska utgå lugnade!

Mengeldorff. Jag hyser det oinskränktasJe förtroende för Kammarrådinnans planer; men skulle de misslyckas, då, min Vendela, då beger jag mig ut i främmande land, för att der, under utöf-vande af min konst tillkämpa mig denna klingan*1 de, allsmäktiga kraft, som ensam förmår hafva alla menskliga fördomar»

Vendela. Och du vill lemna mig ensam,'min Filip?

Mengeldorff. Har icke du sagt, min vän, att kärleken betager sorgen sin udd, och att ttoheten gör kärleken evig?

Vendela. Nå väl, så res då,< min Filip! och återkom med ett lyckligare tidskifte för vårt hittills fattiga lif!

Mengeldorff. Jag hoppas det, min älskade; kanske efter långa, mödosamma år — kaiiske också förr. — Måhända ska mina öfverspändaste barn-» domsdrömmar också någon gång förverkligas; må-.54

hända skall det slutligen lyckas mig att återfinna min farbroder; och om, som jag hört, Fortuna, under ett annat luftstreck, varit honom mera bevå* gen, än i det fattiga fäderneslandet, skall han säkert med skyddande hand föra oss till det efterlängtade målet.

. Vendela, (frågande). Din farbroder, Filip?

Mengeldorff. Ja, min vän; honom, om hvilken jag förut så ofta samtalat med dig. Jag minnes honom ej, ty olyckan jagade honom i landsflykt, medan ännu barnets begrepp lågo i sin slummer; men min far älskade honom

högt; och hans vänner prisa honom ännu som en ädel och högsin-nad man, väfd allas tillgifvenhet och högaktning.

Vendela. Du hade rätt, min älskade Filip; dina drömmar om att åter råka honom äro verkligen bra öfverspända.

Mengeldorff. Må vara, min vän; men jag älskar att någongång i dem få fördjupa mig.

Doktorn. Dertill har ni ett ypperligt tillfälle i detta rum, hvaruti ni torde tillåta mig nu införa er!

Vendela. Låtom oss gå, bästa Filip, för att der afvakta upplösningen på Kammarrådinnans besynnerliga drama.

Mengeldorff. Nå väl!....

Doktorn. Jag hoppas, att er lilla fångenskap ej skall bli så långvarig — (stänger dörren). Nu fort, att uppsöka den besynnerliga flyktingen! (skyndar ut.)

TREDJE SCENEN.

DA CAPO. FLEGMAN.

Da Capo (främstickande hufvudet). Söka får du, min gubbe.... (stiger ned ur spisen, med ansig-tet nedsmordt af sot). Men hörde jag väl rätt?....oä

ett dårhus? .... skulle det va----nej.... det är irv

te möjligt! (ser sig omkring). Men, om man verkligen skulle velat inqvartera mig på ett dårhus? — Och hvad låg det väl för en underbar inflytelse i

denna flickas röst?....Och denne yngling som----

Filip kallar han sig.... nämnde han inte en fa.... hm! hm! så snart det förbannade ordet dårhus nådde mina'öron, kunde jag inte mera redigt urskilja orden .... Vänta.... jag skall väcka Bibliothekariiu ban måste upplysa mig, om denna lokal verkligen är ett appendix till Danviken . ... (börjar ruska Flegman) Bibliothekarie! Bibliothekarie! vak upp ccli svara, som om ni stode inför Gud!

Flegman (iväknandè). Stå .... står jag inför Gu i! (ser upp, och dä han blir varse Da Capos nersölade ansigte, ger han till ett anskri). Nej .... jag står för visso inför Satan!

Da Capo. Hvad för något? drömmer ni nu i-gen, Bibliothekarie?

flegman (med darrande röst och skälfvande an-iuj. Hvi har du då ingen frid i din graf, orolige ande?

Da Capo. I min graf?....jag måtte vara i helv.... och inte i någon graf.....

Flegman {allt mer och mer förskräckt). Jag förstår, att du vill hämnas din rysliga död, olycklige? — men jag har ju inte mördat dig?

Da Capo. Ni har inte mördat mig; men ni har velat inqvartera mig på ett dårhus, taskspela-re, trollkarl!

Flegman (t ängest, hopknäppande händerna). Jag har aldrig varit någon trollkarl!

Da Capo (går inpå Flegman\ Svara utan krångel, Bibliothekarie, är jag galen eller är ni galen?

Flegnan. Helgonen beskydde mig!.... det är ju en kopia af röfvaren på korset.

Da Capo (för sig sjelf). Det hiir måtte väl äudå vara ett dårhus, {till Flegman) Men ni har gifvit mig adress på detta vanvettets näste.... ni56

har velat inlogera mig i detta barbariska boteli, och det skall ni umgälla, Bibliothekariel — (går .Flegman ånyo inpå lifvet).

Flegman (besvärjande). Vik thädan hemska gestalt från skuggornas rike! Förgäfves irrar du omkring efter ro bland de lefvande på jorden!.... Öfverlemna vedergällningsrätten åt Herran____återvänd till grifterna, och måtte din själ finna frid till den yttersta dagen.

Da Capo. Hör bara!... .hans tungomål röjer honom! — Men för knäfveln, menniska, anser ni mig då för ett spöke, he?

Flegman. Herre Gud! det talar, som det vore en lefvande varelse.... (knäböjer och ber under synbar ångest).

Da Capo (afsides). Se så der ja! nu levererar han Herranom ; en uppbygglig rotvälska.... måtte säkert vara en läsare.... jag skall känna honom på pulsen.... (högt). Hör pä, Bibliothekarie, hur står det till i Norrland nu för tiden,, sedan Erie Jansson reste till en bättre verld.

Flegman. Fräls Oss ifrån ondo! (Han aflägsnar sig småningom). i

Da Capo. Är det sannt, att Pastor Scott blifvit Ballettmästare i Liverpool?.... (vänder sig om). Jaså.... borta....hml

FJERDE SCENEN.

DA CAPO 0ensam).

Förmodligen har jag, under mina. vandringar, nu hunnit det vidtberyktade Babylon! Öfverallt stöter man på narrar, filantroper eller läsare! Påminner mig nu, att jag i går afton nere i kajutan hörde ett ganska målande samtal om både läseri och filantropi, som med en verklig pestnatur här lär gripa omkring. — Måste för bättre minne skull recitera den der visan jag vid samma tillfälle lärde mig.... (sjunger)(Melodi: «Jag spelar och jag dansar.»)

Fantasterna de skrika Om syndens djupa däld, Och presterna predika Om svafvel och om eld. Man vill bevjsa dygdens norm, Och grälar om religionens form, Man läser, Och jäser Som hàfvet i en storm.

Än barska som Cykloper, Man svänger lagens sväjd, Och än som fitantroper Hugsvalar man yår verld. Man göra vill med idel glam Korrektionister till smä lamm, Ty tiden, Förvriden, På skrufvar rullar fram.

Man brottslingen vill hölja Med ära och med gull, Men qvinnorna förfölja För deras svaghets skull. Man önskar med sin oration Rangera en inqvisition, Den presten, Föf resten, Vill ha till sin motion.

I kärleksfulla theser

Man bjuder trå och hopp,

Men högt mot himlen reser

Man fångpàlatser opp.

Hvar menskovän, så samvetsgrannf,

Sin jiligt, i långa tal, charmant38

Förklarar,

Men sparar Som oftast på en slant.

Helt säkert vi befrias Från sedernas förfall, Om all galimathias • I verket sättas skall. Då måste verlden bli toujours, Då finnes ingen själ i bur, Fast dygden Kring bygden Förbyta lär natur!

Nu till toiletten.... (Han betraktar sig i en på bordet stående toilett och blir varse sitt nedsotade ansigte — studsar) Ah, för knäfveln! jag är ju dejelig som hin håle junior! Jag stod då verkligen som ett spöke inför bibliothekarien.... (Han tager en handduk och aftorkar sig sotet. Han lyssnar, plötsligt förskräckt) Tyst!— (Han springer omkring förtviflad) Hon närmar sig! Hon närmar sig! — Hon vore i stånd att förnya sitt experiment!.... Ingen utväg till flykt! ingen! Nå väl då, obegripliga öde! — noch ein mahl i spisen! fi det han kryper upp i densamma) Denna gång skall jag väl akta mig för sminket i skorstenspipan I

FEMTE SCENEN.

FRU KNASTERLUND. BRASSBOM* TOPPLÄNT-

Topplänt. Nå ändtligen, efter femton kryssningar ost- och vestvardt, kunna vi då lungt ankra; klara vid spelet,

gubbar.... här är god bottenl

Brassbom (i det han sätter fram en stol). Låt gå, ja! färdiga att förtöja! Slå er ner, min fru! Ni behöfver min själ och Gud att pustat.89 1

F*u Knastérlund. Så befinner jag mig då, vid sundt förnuft, i dårarnas fristad.

Toppläntt. Hör på, Brassbom du; i morse trodde väl inte fan, att vi skulle få tocko der «schau» i dag.

Brassbom. Nog har jag varit med om mången rolig kurs; men att jag skulle komma att bogsera en qvinna till sjelfva «spetalet».... ser du det drömde val ingen.

Topplänt (afsides till Brasslom). I fall det vore spetalet jal

Brassbom (likaledes). Hon anser det så åtminstone; och då är det .lika rasande.

Topplänt. Men hvar fan tog den der ståtliga frun vägen, som gaf oss penningarna?

Brassbom. Hon kommer efter. Det var någon som hade satt till segels, och sprungit fan i våld som jag tyckte, och den skulle först uppsökas.

Topplänt. Hahaha! — var det inte fan till tur, att hon just prejade an oss, midt i högen af alla dem som stod och gapade.

Brassbom. Jo så var det. Hahaha! — en hel månadspenning besitta mig! .... och det bara, för att i en täckvagn segla fram och tillbaka genom staden, och likväl stanna på samma gata, hvarifrån vi kommit....Hahaha!

Topplänt. Ja! Hahaha! Men säg mig du, hvad fan skulle den der lovetingen tjena till?

Brassbom (afsides). Jo, set du.... (pekande på Fru Knasterlund) Hon skulle derigenom tro, att vi, lör fördevind, styrde kurs på Danviken.

Fru Knasterlund. I himlens namn, sägen mina vänner, om äfven ni ansen mig vara galen?

Topplänt. Se så der ja, nu börja sympto-merna!

Brassbom. Stilla, stilla, goda qvinna!.... Bli nu inte millankalkonisk igen! — Ni var ju nys* jgå rasande pigg derhemma, att det var en lust och60

glädje; och valsade, förbanna mig, lika ledigt* som trots någon på ett danshus i Hamburg!

Toppläht. Ja men, gjorde ni så, fru.,.. hur fan heter hon nu — fru — fru — Piasterlund.... I edra unga dar måtte ni allt ha varit lätt på foten som en riktig dansös.

Brassbom. Det hördes åtminstone, att ni känner »Kerstin på Lubeck».

Fru Knasterlund. Ha, det är förbi!.... Mina ådror isas! En frossbrytning genomskakar mina lemmar!.... Hu!

Da Capo (<afsides, framstickande hufvudet). Hon stulle ej vara så kall, om hon visste sig ha en flamma i spisen.

Brassbom. Wi fryser, min fru .... Hör påt Topplänt, den tjensten kunde vi väl göra henne, att tända upp en brasa eld i spisen. Kanske hon ändå behöfver något varmt att dricka.

Topplänt (närmar sig spisen). Ja, serra trir bror Brassbom, låt oss brassa på af hjertans grundt (Vid dessa ord höres el t doft skri från spisen. Brassbom och Topplänt se förvanade på hvarandra).

Fru Kn aster lund (rusar upp och springer meti förtviflans åtbörder flera hvarf omkring theatern)* Allsmäktige Gud, hvilka förtviflans ljud nådde mina öron! Ha, det var de vansinnigas utrop .från galenskapens celler! det var ett echo af dårarnas förbannelser! — ut! — ut! — tusende gånger heldre da som en förbryterska! än att vid sina fuHa sinnen, med ett gnagande samvete, inspärras i denna fasans-? värda boning* — (Vid dessa ord slås sidodörren vppf och Vendela och Mengeldorff instörta.)

SJETTE SCENEN. * de fcörra. Vendela, mengeldorff.

Vendela (i det hon instörtar). Nej, Filip, nejX — jag måste genomträngd denna förfärliga hemlig-61

het! {till Fru Knasterlund). Moder! i himlens namn! svara, hvarför vill ni dö som förbryterska? .... Hvad har man gjort er?

Fru Knasterlund. Vendela!.... olyckliga!.... hvar vistas du, som ej erfarit det hemska öde, hvari mina förvirrade sinnen störtat mig!.... Vedergällningens timma har slagit.... mitt straff är rättvist.... För sent klappar ångern på mitt hjertas dörr! För sent öppnas mina öron för samvetets varnande stämma! — (Kammarrådinnan instörtar, åtföljd af Doktorn och Fröken.)

' t.

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRA. KAMMARRÅDINNAN. DOKTORN.

fröken.

Kammarrådinnan (afsides titi Mengeldorff). Nu har ni möjligen med er brådska för andra gången korsat mina planer, (till Fru Knasterlund) För sent klappar aldrig ångern på vårt hjertas dörr, min fru! Har samvetet vaknat, finnes ännu tid att lyssna till dess varningar.

Fru Knasterlund (ångerfull). Ack, fru Karnr märrådinna! inom dessa murar, som nu skilja mig från verlden, har jag först insett hela fasan af mitt olyckliga tillstånd! Det är den Eviges rättvisa, min fru! Men i denna stund ville jag likväl med undergifvenhet gå mitt öde till mötes, allenast jag til] någon del hade godtgjort mina mångfaldiga öfver-iluingar!

Kammarradinnan. Denna tanke är vacker och kristlig, min fru; är den dertill uppriktig och lit; gången från en fast föresats att förändra ert lefverne, oqh förbättra hvad ni felat, så kunna ännu många lyckliga och glada dagar vänta er.

Fru Knasterlund. Tala ej om lyckliga ocfi glada dagar för mig, fruKammarrådinna; och misstro ej min bittra sjelflorödmjukelse. — När mäii62

har ett menniskomord på sitt samvete, hoppas man lika litet på de förra, som man är i stånd att visa den sednare konstlad.

Vendela (iutropande). Himmel!.... min mor! ....ett menniskomord, säger ni?J (Doktorn fattar henne i armen och nedtystar henne).

Kammarrådinnan. Men låtom oss för ett ö-gonblick tala exempelvis, min fru; — Om den dystra belägenhet, hvari ni nu befinner er, vore en tillställning.... Om främlingen, som man påstått er ha mördat, vore lika litet död, som ni nu skulle befinna er på dårhuset.... Om med ett ord, man med en kanske alltför sträng komplott, endast velat öppna edra ögon för de olyckor, hvari edra öfveriiningar och ert hjertlösa uppförande möjligen en gång kunde störta er; — skulle ni då, ej allenast ädelmodigt kunna förlåta tillställaren af listen, utan äfven bibehålla samma ånger, samma låfvärda föresats, till godtgörande af det förflutna ?

Fru Knasterlund (seende sig omkring, under hopp och fruktan). Nej! nej! omöjligt! Ni är grym, fru Kammarrådinna, då ni uppväcker äfven det aflägsnaste hopp i den förtvifladees själ.... Men om förhållandet vore sådant; — Om en barmhertig engel i denna stund så lyckligt förändrade mitt öde, (hopknäppande händerna), skulle jag nedkalla himlens välsignelse öfver dem, som öppnat mina ögon.

Kammarrådinnan (afsides). Min lyckliga stjerna vare lofvad! — jag skall då vinna ett dubbelt syfte med en plan, som jag inom mig sjelf ogillat, och för hvars följder jag kännt en hemlig fruktan! .... (högt) Nå väl, min fru! är denna förändring lika sann som den synes, så hoppas äfven på en förändrad framtid!

Fru Knasterlund (häftigt). Ers Nåd! haf misskund med mitt lidande och förklara er!

Kammarrådinnan. Först har ni en helig skuld att försona hos er dotter, min fru!

Fru Knasterlund (med smärtsamt leende). Min dotter! ....Ack, nådig fru! — i denna stund, dà ett oförklarligt hopp smyger sig in i min själ,... då jag känner mitt hjerta liksom omskapadt, måste jag afslöja den hemlighet, som hittills varit dold för v min omgifning!

ëammarrradinnak (med spändt interesse). En hemlighet, säger ni?

Fru Knasterlund. Himlen har belagt mig med ett straff, fru Kammarrådinna, som utgjort hela min själs bittraste plåga. Den har ej förunnat mig, hvad som utgör lifvets ljufvaste välsignelse.... jag har aldrig haft något barn! (Alla syna$ förvånade).

Kammarradinnan. Inga barn!.... och Vendela?

Fru Knasterlund. Ar inte min dotter!

Vendela. Helige Gud!....inte er dotter?

Alla. Inte hennes dotter?

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. GALJON.

Galjon (stannar vid dörren). Knäfveln hvad passagerare här ä' i vännen Da Capos kajuta!

Fru Knasterlund (som vid åsyn af Galjon gripes af en synbar förskräckelse, står en stund orörlig med stirrande ögon). Barmhertige Gud!.... en vålnad! — Ha! mina sinnen! öfvergifven mig inte I

Galjon (varseblifvande fru Knasterlund , stannar stum, under en talande öfverraskning). Skall jag tro mina ögon!.,..Sofver jag, go' vänner, purra mig då för fan i våld!

Fru Knasterlund. Nej, så drömmer man inte!... .han är lefvande! (ropar) Christian!

Galjqn. Beata!...64

Fru Knasterlund. Min man!-...

Gauoj. Min hustru!.... (Omfamning).

Topplän t (till Brassbom). Hahahal Förbanna mig är icke det mutter Galjon, du!

Alla (förvånade). Hennes man!....

Fru Knasterlund. Du är då verkligen lefvande * Christian! Det är ej din skugga jag sluter i mina armar.... O, hvarifrån kommer du?.... hvarföre har du i femton år för mig legat i grafven?

Gal jon. Inte i grafven, Beata du; men i slafveri och bojor!

Fru Knasterluad. Slafveri?....bojor?.... Du har således varit fången! Store Gud! och jag som trodde dig ligga på sjöbotten.

Galjon. l)et der är en lång historia du, som vi ska spara til! en annan gång. Låt oss heldrë sysselsätta oss med dig, Beata.... du tyckes mig ha blifvit mycket föråldrad på dessa femton åren .... men du tyckes tillika ha blifvit så rasande from....och så mild sen! — jag tror min själ jag kommer att hålla af dig mera nu än i min ungdom. Hör på, Beata du? Du har väl inte lidit nöd, eller legat i njgra svåra sjukdomar, eller hur? — Säg mig, hur är det med dig, stackars Beata?

Fru Knasterlund (förkrossad). Ack!....

KammarrÅdinnan. Fru Knasterlund har verkligen de sednare dagarna varit illamående, min herre! '

Galjon (förundrad). Fru Kna.... Kna.-.. Knasterlund? — hvad in i brinnande heta ArabieA vill det säga? — (häftigt). Du måtte väl, för!djefi tulén à våld, inte vara gift, gumma?

Frc Knasterlund. Nej Christian.... jag äfr «...Enka.

Gal jon. Enka! ja, det förstår jag val, när då trodde att jag var i Herranom; men nu är du inte Enka längre, ty det var val efter mig du mente, vill jag förmoda?65

Fru Knasterlund. Ack nej! .... efter salig Knasterlund.

Galjon. Efter salig Knasterlund?----Hvad

fan var det för sn juvel?

Fru Knasterlund. Han var Tobaksfabrikör och Snushandlare!

Galjon.' Tobaksfabrikör och Snushandlare? — Har du varit gift med en töcken?

Fru Knasterlund. Ja____i ett Sr!

Galjon. I ett år bara?____Nå, det var då

ändtligen snusförnuftigt!

Fru Knasterlund. Ja Christian!----jag hade då gått ogift i nära sju år!

Galjon. I nära sju år, säger du!----Nej det

stämmer inte! (erinrande sig). Guds död, qvinna ! Du har väl inte?

Fru Knasterlund. Blif inte ond Christian!

Galjon. Se så, för glatta satan!.... der ha vi ännu en!.... Således har -du haft två äkta männer vid din sida, utom mig?

Fru Knasterlund {suckande). Ja!

Galjon. Du har svängt dig du, märker jäg.... Nä, hvad var din andra man för en fågel?

Fru Knasterlund. Han var vid balletten!

Galjon. Vid balletten! .... En Dansmästare således! — (afsides). Stackars karl! — han fick väl inte dansa på rosor.... (högt). Nå .... dervid stoppar det väl eller hur?

Fru Knasterlund. Ja!

GaljoN. Det var då ändtligen väl det----

Nu till en annan sak Beata du, som ligger mig ömt om hjertatdu forstår väl? flickungen, som jag anförtrodde dig!

Fru Knasterlund (pekande pä Vendela). Der.

Galjon (omfamnande Vendela). År det hon ? — Herre Gud! hvilken stor ocli rar flicka du har blifvit ....en riktig mamsell på min ära!----66

Kom till mitt bröst, min flicka du! det är jag,som uppdragit dig ur hafvets böljor!

Vendela. Ur hafvets böljor, säger ni? — (liksom dunkelt erinrande sig). Gud! dessa fjerran aflägsna fantasibilder, som mången gång dunkelt sväfvat för mitt minne, skulle således .... (Alla de öfriga vexla förvånande och frågande blickar).

Galjon. Du var en liten tulta, så här hösr, på den tiden.... hade dina kläder märkta med ett enkelt V., hvarefter vi kallade dig Vendela, och bar, om jag minnes rätt, en liten guldmedaljong på bröstet, som ändå ingen menniska kunde öppna. .. . Du har väl qvar den ännu, barn?-

Fru Knasterlund (infallande). Här är den ,... jag har sjelf förvarat honom, och ej velat å« terlemna den åt Vendela, förrän jag en gång tänk* te säga henne allt.

Galjon (lagånde medaljongen). Ja, det är verkligen densamma!.... Herre Gud, hvilket Herrans väder det var den

natten!.... jag minnes det soin i går____det var den 19 October 1830.

Da Capo (till allas utomordentliga förvåning framstörtande från spisen, närmar sig rampen, knäböjer och utbrister med sammanknäppta händer). Den 19 Oktober 1850! .,«. Himmelens nådige Gud! jag tackar dig! min dröm är då fullbordad l — jag har återsett henne!.... (springer upp och sluter Vendela till sitt börst). Mitt barn, mitt dyra, älskade, återfunna barn! du hvilar vid din faders hjerta.... hvars femtonåriga längtan rikt vedergälles i denna stundens lycksalighet!

Kammarrådinnan. Fröken. Doktorn (of-verraskade). Han var då här?

Alla (i yttersta förvåning•). Hans barn! Hans barn!....

Vendela. Ni!____ni mto far !.... Och han

(pekande på Galjon). Obegripliga öde!.... jag får då67

nti i dubbelt mått, njuta en länge saknad faderskärlek.

Fru Knasterlund (som vid Da Capos plötsliga uppträdande visat tecken till pä en gång fasa och förvåning, har sprungit fram till Kammarrådinnan% kastat sig pä knä för henne, och öfverhöljer hennes händer med kyssar). Nådiga fru!.... ni, mitt lifs goda engel; ni som lik en straffande försyn visat mig de möjliga följderna af mitt otyglade, sjelfviska uppförande!.... välsignadt vare hvarje fjät ni trampar på jorden! — Han lefver! och jag — jag är räddad!

Kammarradinnan (reser upp Fru Knasterlund och sluter henne i sina armar). Min fru, i denna stund slites mitt hjerta mellan de mest olika känslor----glädje, smärta, ånger och blygsel!----Jag

känner ånger öfver det grymma prof jag lät er genomgå, och glädje öfver dess lyckliga följder!----

Men, om ni skänker .mig er förlåtelse, min fru, skall jag anse denna dag som en bland de skönaste i min lefnad! (Omfamning.)

Galjon (titi Da Capo). Hör på, vän Da Capo, stopp lite! Du har bedt mig varsko dig, när du styr rasande kurs; och den här gången förstår du, måste din kompass återigen vara i olag.

Da Capo (springer Galjon om halsen). Nej, nu först är den riktig, min hederlige, förträfflige Galjon !.... huru mycket har jag inte att tacka dig för! Du har räddat mitt barn; men du skall ock^å belönas!.... Du fordrar bevis, klentrogne! Du vet ej att det var jag, som led skeppsbrott i Franska kanalen den 19 Oktober 1850, då jag, med min lilla moderlösa Viola.... (fattar Vendelas hand) ville återvända till fäderneslandet. Du vet ej, att det var mitt skepp, hvarifrån nödskotten kommo .... mitt skepp hör du, lastadt med den ofantligk förmögenhet, realiserad i penningar, hvarmed lyckan beskärde mig i Nya Holland; men som nu, tillika med skepp och besättning, blef vågornas rof! Du läser då oj enfaders glädje — hans känslor i mina blickar! Nå väl, hit med medaljongen! jag skall öppna den, och med mitt konterfej öfvertyga er!....

Galjon. Öppnar du den der tingesten, dä vill jag också tro på fabeln!

Mengeldorff (afsides). Underbara skickelse! skulle det vara möjligt!

Da Capo (Öppnande medaljongen). Se här, kännen J anletsdragen?.... och se här, andra sidan .... Min älskade Viola — min begråtna maka och mitt barns moder!

Galjon (betraktar porträttet). Ja, vid Gud, det är verkligen han!

Alla (ibland hvilka porträttet cirkulerar). Det är han! — det är han!

Mengeldorff (med mycken sinnesrörelse). Ert namn, min herre! — Nya Holland, sade ni? .... För himlens skull! — svara mig genast! .... ert namn!

Da Capo (förundrad). Mitt namn, unge man .... mitt namn är Filip Mengeldorff.

Vendela, Kammarrådinnan, Fröken, m. fl. Filip MengeldorfT!

Mengeld rff. O eviga natur!.... det finnes då ett föreningsband själarna emellan!

Da Capo. Gode Gud! ni skulle måhända vara....

Mengeldorff. Son af er aflidne broder, Carl Gustaf Mengeldorff.

Da Capo. Min Filip således .... den jag som gosse gungat på mina knän! — Kom min son! — kom min dotter! och låt mig sluta er båda på samma gång till mitt hjerta!

Mengeldorff. Ack, min älskade farbroder! min första bön! Ni nekar mig väl henne ej till hustru, fast vi äro fattiga?

Da Capo. Skulle jag motsätta mig er lycka? Nej, himlen välsigne er, mina barn! — (lägger de-69

i

ras händer tillsammans). Och här (öppnar sin ännu på ryggen qvarhängande hemlighetsfulla portfölj) "ha ni Femhundratusen Riksdaler Svenskt Banko till bröllopsgåfva!

Mengeldorff , Vendela. Femhundratusen Riksdaler Svenskt Banko, säger nil

Alla (i yttersta förvåning. En half million således! en half million!

Kammarrådinnan. «Blott pengar, blott pengar ha talan», säger Braun.

Brassbom (till Topplänt). Det var sjutton millioner!

Topplänt. Nej bara en half, min bror! Men det var andra visor det!

Da Capo. Ja, mina barn, detta var allt hvad jag, i det afgörande ögonblicket, lyckades rädda. Jag förvarade den lilla skatten på min kropp, när jag, tillika med dig, min lilla Viola, fastbunden på en planka, anförtrodde mig åt Gud, och kastade; mig i hafvet. Stormen skiljde mig från mitt barn; men dessa lumpna penningar blefvo mina trognaste följeslagare. Ingen anade väl, under mina ströftåg, att den anspråkslöse, torftige vandraren, försjunken i en lethargisk dvala, bar en half million i sin resväska.

Doktorn (skakande hand med Da Capo). Jag lyckönskar er af allt mitt, hjerta, min herre 1 Krisen var lika afgörande för er helsa, som glädjande lör ert hjerta. Jag begagnar mig af edra egna ord. Nu först är kompassen riktig! (pekande åt hufvudet) Ni förstår!.... och förlåter väl min uppriktighet.

Da Capo (besvarande Doktorns handtryckning). Ja, jag förstår, herr Doktor, och tackar er innerligt! Ni tror således ej, att ett recidiv....

Doktorn. Ni har ingenting att frukta.

Galjon. Detta skulle man kunna kalla: «de förändrade omständigheterna!»

Kammarrådinnan. Ni har rätt, styrman! för oss återstå endast att höja vår röst, och efter ti-70

denes sed önska "ett lefve för sä väl det samla som det unga paret, och deras förändrade omständigheter l

Alla. Lefve det gamla och unga paret! Lefve de förändrade omständigheterna!

(Melodi ur: «Fruntimmcrsriket».)

Kammarradinnan.

Att lefva uti sämja Är ej så lätt med Evas kön; Men att en qvinna tämja, Ni skåden här ett rön.

Ni fruar, som sig bör, — O, stäfjen ert humör! Ni herrar äkta män, Ni kommen nog igen — Ty att en qvinna tämja, Ni skåden här ett rön!

Galjon.

För fan! hvem kunde tänka, Att efter femton långa år, Jag hustru min, som enka, Kurerad återfår? —

Hon förr i etter samm, Nu är hon spak som lamm. Må hvar och en ock få Omsider sjunga så: Jag hustru min, som enka, Kurerad återfår.

Da Capo.

Mitt herrskap! ack tillstädjer • Mig göra en proposition: O kommen hit och glädjen -Er åt — En half Million!Jag länge spelat tok; Nu ser ni jag är klok, Jag känner guldets kraft.... Om ni ej ledsamt haft, Så kommen hit och glädjen Er åt — En half Million!

(Ridån faller).Svenska Theatern.